

ШЫН

ВКП(б) ТЫВА ОБКОМУНЫҢ КЫЗЫЛ ХООРАЯ КОМИТЕДИНИҢ БОЛГАШ АЖЫЛЧЫ ЧОННАРЫНЫҢ ДЕПУТАТТАРЫНЫҢ ОБЛАСТЬ СОВЕДИНИҢ ОРГАНЫ

925 чылда уласиздетиңен.
1951
ИЮЛЬ
24
ВТОРНИК
№ 145 (2319)
ӨРТӨЗ 20 КӨП

БО ХУНГУ СОЛУНДА:

Областын ховуларында сизген кезилдези (1 арын).
У. Петров.—Колхоз бурүзүнге куш фермалыг турар (1 арын).
ПАРТИЯ АМЫДЫРАЛЫ (2 арын).
В. Таржаа.—Школалар септелгезинче кичээнге салыр (2 арын).
В. Түметей.—Колхозтарда тудуг ажылының темпини күштөлдирер (3 арын).

И. Вишняков.—Бистинь областың комбайнерларының сорулгазы (3 арын).
П. Ушаков.—Нийтининь малын төтөгелеп турар (3 арын).
Кореяда болушкуннар (4 арын).
Германияның демократтыг республиказының чазаның мелегелинин дугайында (4 арын).

Областын ховуларында сизген кезилдези

Бир хүнде улуг ажил бүткен

Сүттүг малдың продуктулуун бедидеринге силос улуг дузалыг. Силос-биле чемгерген инектерин сүдү көвүдээр болгаш сүтүнү шынары экижири. Силостун дузасы-биле мал ара-салбас болур. Чаа-Хөл районун «Победа» колхозтун баштаар чери сөөлгү хүннерде сизген белеткелинин ажилын элээн башкарып чорудуп турар. Сизген шөлүнде кестирер 3 машина, МТС-тин боду чоруур сизген кезер машиназы, колхозчулар 10 ажыг кижиле хол кадыры-биле кестирип турар.

Июль 15 хүнде боду чоруур сизген кезер машина, бөлдүрер 2 аът дырбаштары болгаш кестирер 1 машина, 12 колхозчулар хол кадыры-биле соксаал чокка ажилдааны-биле чагыс хүн дургузунда 25 тонна силос салып белеткээ. Силосту узун дурту 7 метр, ханызы — 2 метр 50 сантиметр онгарга салган. Кыяр сизгенер, чашпанныр, хыргыгыштар болгаш яныз-бүрү чымчак, шык сизгенер силос кылдыр белеткенин, оларны хээп доораз айттар күжү-биле тырый бастыргаш ханы, делген онгарга хөмгөн. Силосту онгарын кырын кургаг сизген-биле дулгааш, кургаг доурак-биле 50 сантиметр ханы кылдыр хөмгөн.

Ол колхозтун бир бригаданы 23 тонна сизгенин бөлүп, сараттап тургускан. Чагыс хүнде МТС-тин боду чоруур сизген кезер машиназы-биле он чорудукчузу комсомолчу эш Ба-вуу колхозтун 50 гектар сизгенин кескен.

Кызылдың студентилери сизген белеткелинге киржип турар

Кызылдың көдээ ажил-агый техникунун зоотехник салбырының үш дугаар курзунун студентилери Чадаананын дуржулга станциясында практикалап турар.

Студентилер башкы Малкованын улуртулгазы-биле дуржулга станциязының силостаан чүүлдерин хөмөр траншейин белеткеп кылган. Оон аягыда 50 болгаш 60 тонна силос кирер ийи онгарларны долдурар сизгенин кезип, дажылгап, хээп кескеш 110 тонна силосту хөмгөн. Студентилер Самдан, Комбу, Кара-оол, Сагды эн-не кызымакай ажилдап, ажилга шылгарааннар.

Студентилерге станцияның зоотехниктери Петришик, Тихонова база башкы Малкова олар малга эки хоолулуг силосту канчаар белеткеп кылырын тайылбырлап берген. Бригадир Содуна күш-ажылды канчаар организаастап чорударын таныштырган.

Практикалаашкында дашкаар хостуг үенин иштинде станцияның ажилына улуг дузаны чедирип, малга чөм белеткелинге ажиллашканын өөрүп четиргенин станцияның баштаар чери чедирген.

Я. ДАНЗЫРЫН.

Сизген кезилдезинь организас чок эгелээн

1951 чылдың июнь 11-де ВКП(б) Улуг-Хем районунун бюрозу малга сизген кезилдезинин ажилының чоруп турарынын дугайында Киров аттыг колхоз (даргазы Андросов, партия организациязының секретари Хунажык) график планын күүседип турарынын дугайында илеткелдерин алган.

Ажылдың эгезинден эгелээш ийи колхозтун удурткучлары сизген белеткээр ажылды кончуг багай организаастаан. «Свобода труда» колхоз чүгле 122 га черин кескен, оон 220 центнерин бөлүп ап, график өзүгаар 1055 тонна сизгенин чедир белеткеп ап шыдаваан. 210 тонна силос салыр тургаш 75 тонна кылдыр күүсеткен. Киров аттыг колхоз график өзүгаар 1217 тонна сизген, 230 тонна силос белеткээр тургаш чүгле 46 гектар шөлдүн сизгенин кезип, оон 540 центнер сизгенин белеткеп, силос салыр үш онгарны каскан.

Моон алгаш көрөгө «Свобода труда» болгаш Киров аттыг колхозтарын удурткучлары сизген ажал алышкынын хар чагысче чедир кезип болур деп бодааннар. Олар эрткен кышты утупканнар. «Свобода труда» колхоз мал чөм төнгөш айттар безин дора-өлүп турда, Киров аттыг колхоз 17 болдурган чөм чокка өлүргенин кым-даа билер.

Бо ийи колхозта-бүгү күштү сизген ажаап алышкынын организааставаан, бадылаан ажилчы планнар саазын кырында. Оон хараазы-биле сизген кезер шөлөгө Андросов, Суктер-оол, Маклаков, Хунажык барбаан. Киров аттыг колхоз 10 сизген кезер машиналыг болза-даа, 3

машина урелгеш үш-дөрт хонук ажил чок болуп турар. Ол ийи колхозтун сизген белеткелинин бригадаларында агитхуудус, хана солуну болгаш дозун, плакаттарны көрбейн турар. Чадаан солуннар ол колхозтар төвүнчө ай-айы-биле барбайн турда райпощта начальниги эш Уколов чуну-даа билбейн турар.

Ынчангаш, ВКП(б) райкомунун бюрозу нийти районда сизген кезилдезинин, силос салышкынын чөтпезин база демлегезин. Шагаан-Арыг МТС (директор Гордей) боду чоруур сизген кезер машина урелген, тракторлар-биле эрткен беш хонукта чүгле 78 ганы кескен. «Кызыл тук» колхоз чанында «Искра» колхозтун 100 га черин кезери-биле керээ чаргаш, «Кызыл тук» колхозту дооскаш, «Искра» чорутпайн делдир Шагаан-Арыг чоррайже тракторларны экелген.

Хуу ажил-агыйлар сизгенче массалы-биле кирбээ. Райкууском даргазының орадакчызы Желтовский кабинетин хагаш, анаа-ла колхозтар аразында хап, бир хүнде машина-биле үш-дөрт колхозту кезип шаап турар. Оон ол оруктарында Ийи-Тал, Баян-Кол, Хайракан, Чаатыда чагыс-даа хуу ажил-агыйлар сизген кампаниянычө кирбээ.

ВКП(б) райкомунун сургакчылары «Искра» колхозта Лешин, «Кызыл тук» колхозта райкууском ажилдакчызы Спириин олар ол колхозтарга чагыс удаа «аалчы» өзү-биле баргаш чуну-даа кылбаан. Устүнде сургакчыларга болгаш колхоз даргазы эш Маклаковка партияый харысалганын хүлээткеш, сизген белеткелин июль 25-те доозар деп ВКП(б) райкомунун бюрозу айткан.

М. БУГАЛДАЙ.

Сизген белеткелинин, малга чөмнер силостаашкынын чоруп турар дугайында медээ

(ИЮЛЬ 20-де)

Районнар аттары	Ийи белеткел сизген	Оон	Ийи белеткел сизгенин	Салгыт силос
Каа-Хем	41,7	43,1	41,1	—
Бий-Хем	31,4	32,7	32,6	—
Өвүр	31,1	19,6	—	—
Танды	24,0	25,4	10,9	—
Тес-Хем	21,6	27,3	14,4	—
Кызылдың көдээ	20,8	24,9	14,0	—
Бай-Тайга	20,5	45,8	—	—
Тожу	19,6	14,2	—	—
Чөөн-Хемчик	17,1	37,1	27,8	—
Чаа-Хөл	15,4	13,8	97,0	—
Улуг-Хем	8,8	11,7	66,1	—
Тере-Хөл	15,2	21,6	—	—
Эрлин	7,8	15,2	—	—
Сүт-Хөл	7,1	12,7	15,0	—
Барыын-Хемчик	3,5	8,5	10,0	—
Мөңгүн-Тайга	—	—	—	—

Сизген кезерининь бригадалары

Кызыл районун «Баян-Хем» колхозу сизген ажаап алышкынын июль 6-да эгелеп кирген. Сизген шөлүнде ийи бригада ажалдап турар. Сенгинин удуртканы 17 кижиле бригаданы кестирер 3 машина-биле, сизген бөлдүрер 2 дырбаштар-биле ажалдап келген.

Сизген кезер машиналар-биле Комбу, Булчун олар хүнде 3 гектар сизген кестирер тургаш 4,5 гектарны кестирип, ажил нормазын үргүлчү ажыр күүседип турар. Сизген сөөрткүчүлери—Лавыров, Марат нормазын ажыр күүседип турган. Сизген ажаап алышкынын бригадалары 9 хонук дургузунда 90 гектар ажыг сизгенин кезип, 11 сараттар кылдыр тургузуп, 550 центнер сизгенин ажаап алган.

Сизген ажаап алышкынын ажилынын шынгыны корум-чурумчу тургускан. Ажылды эртен 5—6 шактан эгелээш, хүндүсүнүн 12 шакка чедир үргүлчүлээр, 12 шактан 2—3 шакка чедир чапсар болур, чапсар эрткен соонда кежээкинни 8 шакка чедир ажил үргүлчүлээр.

Бригадаларда тайылбыр ажилын чорудуп, колхозтун күдүлел самбыразында болгаш көргүзүл сөмбыразында сизген ажаап алышкынын ажилынын түнөөлдерин, сон муриякчыларын илередип турар. Ылангы агитхуудустарны үргүлчү үндүрүп турар.

А. СУНДУ.

Партия-политиктиг ажил ажил-агый чедишкенинин үндезини

Совет улус коммунисттик тургузушкунун сорулгаларын чедишкенин боттандырып, социалисттик Төрүн чурттуң ажил-агыйның болгаш культуразынын бүгү адырларынын чаа, улам-на күчүлүг көдүрүлүшкүнү дээш демисеип турар. Дайын сөөлүндеги беш чыл планынын долдур болгаш ажыр күүселдери дээш демиселге партия организациялары ажил-агыйны, база масса иштинге агитация-пропагандалыг болгаш политиктиг ажилды удуртурунун чаа кайгамчыктыг дуржулгазы-биле байытыган.

Партия организацияларынын ажил-чорудулазын, партия-политиктиг ажилдың дендеден болгаш калбарышкынындан ажил-агыйнын улам ыңайгы чедишкенини улуг хөмөздүгү хамааржыр. ВКП(б)-нин ТК, эш Сталин партия организациялары политиктиг ажилдарның айтырларын бодунуң кичээнге ийи түндө үргүлчү тургузар ужуруг деп өөредип турар. «Ажил-агыйнын чедишкенини, оларнын быжыы болгаш үр турары партия-организаастыг болгаш партия-политиктиг ажилдын чедишкенинде бүрүн-биле шуут хамааржыр... ол негедде чокка ажил-агыйнын чедишкенини элэинге тургустунган болуп болур» деп эш Сталин айткан.

Бистинь областын тусту-тусту партия организациялары сөөлгү үеде партия-политиктиг айтырларже кичээнгейн элээн күштөлдирер, ол болза, чаксы тарылганы чорударына чедишкенин болгаш оон ыңайгы көдээ ажил-агый ажилдарын калбартырын үндезини болган. Чижээ, партия эге организациялары ВКП(б)-нин район комитетинин кичээнгейнин түндөү турар. Бий-Хем районда коммунистерин хөй кезип колхозчуларын, интеллигенциянын, МТС-тин болгаш совхозтун ажил-чиннарын 1951 чылда алган хүлээлгелерин күүселдери дээш социалисттик чарыштын инициаторлары болуп турар. Район чаксы тарылганын областа бир дугаарында дооскан болгаш ам нийтинин мал ажилына мал чөмнерин белеткээринин өзүп турар темпелерин калбартып турар.

Ындыг болза-даа, чамдык эки чижектерин артында туруп турар улуг чөтпестерин көрбейн барып болбас. Партиянын Каа-Хем райкомун партия-политиктиг айтырларын ажил-агый-биле багай дүүштүрүп турар, партия эге организацияларынын амьдалындан үнүп турар хөй санын фактылар ол дугайын бадыткап турар. Чижээ, Ворошилов аттыг колхозта партия ажилдарын сандаргай байдалга тургусканын түнөөлинде колхозчуларын ортузунда күш-ажылдын сагылга чуруму куду дендеде туруп турар, тудуг бригаданы 1951 чылда чагыс-даа бакын тудуп тургуспаан, дык хөй коммунистер бодурулгеге авангардчы ролын боттандырып, агитколлектив шуут ажилдапайн турар. Ол ыкшак Танды районун Сталин аттыг, Улуг-Хем районун «Свобода кыгууда», «Барыын-Хемчик районун «Большевик» колхозтарда партия эге рьорганзацияларынын ажилы улуг чөтпестердин болуп турар. Ында артыл баштаар черлеринин ажил-агый ажил-чорудууларын контрольдарынын эргезин үүрмек аарсаар ажилдар-биле солуур чорук хаая эвес болуп турар.

Партия эге организацияларын дигр удуртулга-биле хандыраары, политиктиг болгаш ажил-агый ажилдарын дидим холбаштыраары, кадырларын шилери, күүселдени хынаары, шүгүмчүлөдди болгаш ботшүгүмчүлөдди калбартыры, партия активин большевикчи өзү-биле кичизидери — бо бүгү болза, партиянын район комитетинин ажилына

чугула чери эжелээр ужуруг. Көдээде бүгү-ле политиктиг ажил ам мал чөмнери белеткээринин планын чедишкенин күүседиринин, дүжүт ажаап алышкынын үлөөлгөргү белеткелдин болгаш колхозтарда тудуг планнарын күүседиринин сорулгазына чагырткан турар ужуруг. Большевикчи агитациянын бүгү формаларын шын ажылгаары ховуларга техниканы бедик бүдүрүкчүлүг ажылгаар дээш, чер ажилынын болгаш мал ажилынын культуразынын көдүрүлүшкүнү дээш чарыштын калбарына дузалаар.

Партия-политиктиг айтырларын талазынче шийтпирлиг эргилдени хандыраар төлөөде, удуртуп кадырларын ажил-ишчи мергежилдин болгаш идеялыг денелин бедидери негетинип турар. «Партия-политиктиг ажил чоругурун бединге чедир көдүрөр төлөөде, хамыктын мурнунда партия ажилдакчыларын квалификациянын көдүрер хөмө» деп эш Сталин өөредип турар. Моон алгаш көрөгө, ВКП(б) хооркомунун болгаш райкомнарынн хүлээлгезин партия организацияларынын секретарынын сагыш салынгыр өстүрери болгаш кичизидери, оларны большевикчи удуртулганын уран-мергежилдинге өөредери болур. Массаларын политиктиг кичизидегизин экижидер талазы-биле, каадырларын идея-теория талазы-биле дадыгып быжыгарынын талазы-биле ажилды үргүлчү экижидери чугула.

Чөтпестерин узуткаарынын болгаш бистинь бүгү ажилдарыны экижидеринин шылгатынган чөтпез болза, шүгүмчүлөдди болгаш ботшүгүмчүлөдди калбартыры болур. Партия райкомнары, партия эге организациялары бүгү-ле организаастыг болгаш агитация-пропаганда талазы-биле ажил-чорудууларын чаа, улам-на бедик чадаже көдүрер, масса-биле харылзааны бүгү талазы калбартыр, ажилчы чоннарын политиктиг болгаш бодурулга талазы-биле иделкейин калбартыр хүлээлгелгил.

Партиянын Чаа-Хөл райкомунун удуртуп ажилдакчылары партия эге организацияларына эвээш барып турар, ыңчангаш коммунистерин хүн бүрүде херегленин билбес болуп турар база оларга чогуур өйүндө дузаламчы көргүспейн турар. Дык хөй бөлүмнеринин болгаш политшколаларын өөредилге чылынын багай түнөөлери хамыктын мурнунда партия райкомунун секретарынын болгаш килдистер эргелекчидери коммунистерин өөредилгезин сонуургавааны-биле, оларнын идеялыг денелин бедидер дугайында чогуур сагыш салышкынын илеретпээни-биле тайылбырлатынып турарын фактылар херчилеп турар.

Политиктиг болгаш ажил-агый ажилдарын шын дүүштүрери — партия, совет болгаш ажил-агый тургузушкунун бүгү участоктарын большевикчи өзү-биле удуртурунун үндезини. Партиянын болгаш чазактын сорулгаларынын күүселдени дээш демиселге партия организацияларынын удурткуч болгаш мобилизакчы ролон улам ыңай бедидерин дүлгүрү ында.

1937 чылда партия организацияларынын ажил-агый ажилдарынын талазы-биле сорулгаларынын дугайын чугалап тургаш, эш Сталин «ажыл-агый органныр большевикчи өзү-биле удуртурунун методун шингээди алыр дээрге, ол органныр үргүлчү дузалаары, оларны үргүлчү быжылгаары болгаш ол органныр оюп каапкаш эвес, харын оларны дамчыгыр удуртуру болур» деп айткан. Улуг баштыңынын айтшыкынын күүседери — бүтүн Совет Төрүн чуртувустун күчүн быжылгаарына чаа чедишкенин чедиң алырына шын орук болур.

К. ОНГА.

Мал чөм белеткээринге идиг

Чоокта чаа ВКП(б) Тожу райкомунун бюрозу көдээ Советтерин болгаш колхозтарын сизген кезилдезин кыска хуусаада эки шынарлыг доозар сорулга-биле ВКП(б) райкомунун болгаш райкуускомун тускай бригадаларын тургускан.

Ол бригадалар тусту-тусту оонашканын черлеринче баргалап, ол черлерге күш-ажылды организаастап, социалисттик чарыштарын калбартып, тыртар күштерин, ажил шагын таарыштырып тургускан.

Оон түнөөлинде, «Советтик Тыва» колхозка үш хүнүн дургузунда 39 гектар черин сизгенин кескен болгаш 10 тонна эки шынарлыг силосту белеткеп кылган.

Районун иштинде сизген кезилдезин кампанияны эизг түлүктөп турар.

В. ХУЛЕР-ООЛ.

Колхоз бурүзүнге куш фермалыг турар

Куш ажилын колхоз бурүзүнге тургузуп, бедик продуктулуг, кичизидерин кадыныга эң үнелиг дагаа чуургазынын хөйүн белеткээри чугула ажил болур. Легорн деп уксаалыг дагаа беш айлындын эгелээш чылда-ла 200 ажыг чуурганы төрүп бээр. Ол ыкшак продуктуну болгаш этти азырал куштар өдүрөктөр бээр. Олар 2—3 айлында-ла 2,5 килограмм этти бээр бээр. Кушту өстүреринге колхозтар кандыг-даа бергедээшкениг таварышпас, чүге дээрге колхозтарда тараа культуларынын, малдын продуктуларынын артыкчылары анаа черге барып турар, ону кушка кончуг эки чөм кылдыр белеткеп ап болур аргалар колхоз бурүзүнде бар. Куштар чүгө чуурга-биле эт бээр эвес эки үнелиг куш дүгүн бээр болгаш көдээ ажил-агыйнын хоралакчылары-биле демисежиринге улуг ужу-дузалыг болур.

Бистинь областын колхозтары бо чылын куштун инкубация станциязындан легорн деп уксаалыг дагаа оолдарын ап, ону өстүрүп доруктуруп турар. Колхозтар ол үнелиг дагаа оолдарын бүрүн камгалап, чидирг чокка көвүлөдир өстүргөш, 1952 чылда колхоз бурүзүнге урелиг куш фермалыг турарын чедиң алыр хөмө. Чамдык колхозтар инкубация станциязында куш оолдарын алгаш өстүрер хөмөкө сагыш салбайн, анаа ханысылга чокталып турар чүүлдер бар.

Кызыл районда Чкалов аттыг колхоз (даргазы эш Буянов) 900 дагаа оолдары алгаш, оларга эки

ажаалга, хайгааралды болгаш чөмгерилгени тургуспааны-биле 150 баш дагаа оолдарын өдүргөн. Ол ыкшак ол-ла районун «Чербын» колхоз (даргазы эш Казанцев) 149 дагаа оолдарын, «Бай-Булуң» колхоз — 96 баш дагаа оолдарын багай ажаалгага тургусканы-биле өдүргөн чүүлдер бар. Кушту колхозтарга өстүрер дугайында боттук дузаламчыны Кызыл районун зоотехниктери эштер Горячева, Жыркунов олар чогуур өйүндө хөмөгө албайн, ол ажилга ээ-харысалга чок болганын айтыры чугула.

Инкубация станциязындан алган дагаа оолдарын өстүрери баштайгы айда элээн берге болур. Баштай эки ажаап эртирген соонда оон ыңай улуг ажил кирбес. Дагаа оолдарын чылыг, кургаг болгаш тууйбудан кылган чылыг печкалыг кажалаарга тургузары чугула. Оларнын турар чери 28—30 градус болур. Дагаа оолдары турар кажаны бирде эвин эртер изидер азы соодар болза, кончуг хоралыг болгаш дагаа оолдары аарын өлүн болур. Бир ай азыраан соонда оолдарын турар беринин чылынын 18—20 градус чедир кудуладыр. Дагаа оолдары турар кажага арыг агарыны кирип турары чугула. Кажага өттүр кагар хатты черде болдурбас хөмөк. Чылыг хүннерде дагытпаа агаарладып турар.

Эң чугула чүүл болза, дагаа оолдарын шын чөмгерери болур. Баштайгы неделяда дагаа оолдарын күнде 8 удаа, ийи дугаар неделяда 7 удаа, үш дугаар неделяда 6 удаа чөмгерер. Эртен 4 шактан эгелеп чөмгерер болгаш сөөлгүзүн кежээ 9

шакта чөмгерер. Дагаа оолдарынын кол чөмнери болза: чинге-тараадап хайыдырган кадык, ажиткан сүт, арбайын болгаш суланын далганы, хайыдырган дагаа чуургазы, кыска-тас шикшидини, хээндөктей кескен шагар өт болгаш люцерн бурүзү чууруп каан морковь болур. Баштайгы 4—10 хонукта бир баш дагаа олгунга 1—2 грамм чаа кылган творотту өске чөмгерге немей бээр. Тыргырган сүтү болгаш соктаан тарааны 6 граммын, көк үнүштү 4 граммын бээр. Дагаа чуургазын бээрин 11—12 хонуктан сонгаар бербейн, өске яныз-бүрү эки шынарлыг чөмгерге өөредир хөмөк.

25-тен 45 хонук эрткенде хүнде 4—5 катап чөмгерер. Бо үеде дагаа оолдарына чарбалаан тарааны бээр чугула. Минералдыг чөмнерин 10—15 хонукта бээр. Минералдыг чөмгерге чугай, сөөк далганы киржир, ону бир башка-ла 1 граммын бээр чугула. Бир ай чартык болгаш ийи ай чоокшулап турар үеде дагаа оолдарга тускай көжүп чоруур бажынар кылгаш ховуга одарладыр болгаш чөмгерер хөмөк. Хову ажаалгазынга турар үеде куштарга немелде чөмнерин берип турар хөмөк. Куштун турар кажаны беш хонгаш-ла 5 хуулуг креолиннин эзилдирин-биле дезинфекциялап турар.

Колхозтарын боттарына дагаа оолдарын бастыргаш, доруктуур ажилды организаастаары колхозтарга улуг ажилыг болур.

Куш ажилын колхоз бурүзүнге хөгжүдеринге пионерлер, школачы-

лар улуг дузаны колхозтарга чедирер. Колхозчулардан куштарын контрактация чуруму-биле болгаш азы куш оолдарын өстүрүп бээр керээлер чаргаш садып алырын организаастаар, ыңчангаш колхоз бурүзү куш фермалыг болурунга партия, совет болгаш көдээ ажил-агый органныр, оон тускай эртемпаптерин үргүлчүлүн ажилын чорудар.

Куш өстүрерин чедишкенин чорударда оон чөм суурун амдыгааштан эгелеп быжылгаар ужуруг. Ол сорулга-биле кышкы үеде бир баш кушка-ла 20 килограмм, тарааны, 15 килограмм картофель азы корнеплоды, 4 килограмм эки шынарлыг ногаан люцернаны белеткээр хөмөк. Келир чылын колхозтар куштун инкубация станциязынга доруктуур дагаа чуургазын дужаакчылары болуру чугула. Ол станцияга өстүргөш колхозтарга тардып берип турар чуруму шынгы сагыр хөмөк.

Бүгү-ле дагаа чуургазы алган колхозтар кышкы үеде ол дагаа-ларга турар эки чылыг кажалаары белеткеп, чөмнер-биле эки хандыр ужуруг. Куш фермазында кушчуларга күш-ажылдын төлөвин шын санап бээр дугайында колхозтар баштаар черлери кичээнге салыр.

У. ПЕТРОВ.

Тарааны күрүнеге

ВОРОНЕЖ. Областын 80 колхозтары пландан ажыр белеткелге тарааны күрүнеге дужаап турар. Тараа дужаалгазынын баштайгы беш хонунуң графиктин ийи катап ажыр күүсетинген.

Калачев районда күзүн тараан тарааларын дүжүдү кончуг эки. «Заготзерноун» ол черде пунктуу каш шактын дургузунда тараа чүдүргөн машиналарны 90 чедир хүлээп ап турар. Белеткел пунктузунун ажилчылары биле «Союзгазострантин» чолаачылары маши-

наларын эң эки ажылга дээш чаржып турарлар.

Кантемировскин белеткел пунктузунун коллективин өртөктиг эгелекчи чорукту көдүрүп үндүргөн. Моон мурнунда тара

ПАРТИЯ АМЫДЫРАЛЫ

Устав хүлээлгелерин күүседире коммунисте албан

ВКП(б)-нин Уставы болза, партия тургузушкунуну организастыг хеирлерин тодарадып турар болгаш оон иштиги амыдыралының удуртулга дүрүмнүн чугаалап турар. Партияның Уставы болза, партия амыдыралының үндесини, бүгү-ле партия организастыгының болгаш коммунисте бурзуунуң практиктиг амыдыралы удуртулга болуп турар хоойлу-дур.

Устав эң-не баштай 1903 чылда РСДРП-нин II съездинге хүлээп алдынган. Октябрийн социалистиг Улуг революциянын чедир партияның Уставы III, IV (Лондон) съездинге болгаш 1912 чылда Прага конференциянын чедир чыгарган. Ажылдын ангынын эрге-чагырга дээш демиселинин үезинде партияның Уставы чаа үеге таарыштыр 1917 чылда VI съездинге база чыгарган.

Партияның Уставы Октябрийн социалистиг Улуг революциянын соонда-даа каш удаа чартынып келген. Партияның амгы Уставы 1939 чылда XVIII съездинге хүлээп алдынган.

ВКП(б)-нин Уставы партияның хөгжээни-биле кады хөгжүп келген болгаш хөгжүп турар.

Партия Уставының чугула организастыг дүрүмү болза партияга кижигүн болурунун дугайында айтырып-дур. Партияга кижигүн болурунун дугайында ВКП(б) Уставының баштайгы 2 эгелеринде билжээн. Кымын партияны кижигүн деп санаарын, партияга чаа кижигүннүр хүлээп алырының чуруму кадык болурун ол эгелерде айтып турар. Партияга кижигүн болурунун большевикчи принципиниң үндесининде партия — ажылдын ангынын муракчы авангарды, меле-редиди отряды, ажылдын ангынын политиктиг баштыкчысы болгаш оон дайынчы штабы-дыр деп теоретиктиг дүрүм турар.

Бодунун хүрээленгиче чүгле эңне экки, эң-не илдекейлиг болгаш партияның херээнге бердинген эштерин шилип алыр партиянын, Ленин—Сталинның партиязынын кижигүн болуру улуг алдар. Партияның хүрээленгиче арыг болурунун дугайында эш Сталин онза сагыш салып турар.

1951 чылдын баштайгы чартында Кызыл хоорайга 27 кижини партияның чингине кижигүнүгө, 46

кижини ВКП(б)-нин кандидатына хүлээп алган. Партияга киргеннерин аразында ажылчынар 24, оларнын аразында типографияга өрүкчүлөр 15 чыл ажылдап келген болгаш үргүлчү стахановчу болуп келген эш Шөртөн, 1950 чылдын декабрыда Кызылдын хоорай Советиниң депутатына сонгутурган өрүкчү эш Горбунова автотранспорт контораының эң эки чолаачылары эштер Кривенко, Панасюра болгаш өскелер-даа бар.

Партияның чингине кижигүннереге болгаш кандидаттарына Уставтың салып турар хүлээлгелери улуг болгаш харысалгалыг.

«Партия кижигүнү кижи бодунун билгини бедир дээш, марксизм-ленинизмдин үндесиннере шингээди алдыр дээш могош-шылга чок ажылдаар хүлээлгели» деп Уставта бижип турар.

Коммунисте кижигүн, партияның хүрээленгиче тургаш, оон эчис соругазы—коммунизм тургузарын ботандырар дээш илдекейлиг демисе ужурулур. Ол негелдени күүседир төлөздө, коммунисте кижигүн өөренип болгаш марксизм-ленинизмдин үндесиннере хун-бүрү шингээди ужурулур. Коммунистерниң политиктиг денгелин бедир дугайында партия үргүлчү сагыш салып турар болгаш партияның чингине кижигүннередин, база кандидаттарындан оларнын бодунун политиктиг болгаш нияти билгини бедир дээш үргүлчү ажылдаарын негеп турар.

Хоорайнын партия организастыгында Уставтың чугула хүлээлгезин күүсетпешаан, бодунун политиктиг болгаш нияти билгини бедир-биле ак-сеткилдиг ажылдап турар партияның чингине кижигүннере болгаш кандидаттары хөй.

Партияга чаа кирген эш Плинына (ВЛКСМ обком) ажылдан хоорулбайн тургаш, бо өөредилге чындаа кезээки школаның 10-гу класын дооскан болгаш бышкан билгини аттестадан алган. Бо чылын партияның кандидатына хүлээп алдынган эш Кузнецов хоор-партшколанын дынакчызы болуп турар болгаш кичээлдерден озалда-вайн, аңаа ак-сеткилдиг белеткенип, өөренип материалны эки шингээдип ап турар.

Күш-ажылдын сагылга-чурумун

сагырының үлегерин көргүзүрүн, бодунун ажылынын техниказын шингээдирин, бодунун бүдүрүкчү мергежилни үргүлчү бедирин ВКП(б) Уставы партияны кижигүннередин болгаш кандидаттарындан негеп турар.

Коммунисте кижигүн каяа-даа бирги одуругта чоруур, бодунун кичээ-биле бүгүдөни чаагай ишче сорук кириер хүлээлгелиг.

Хоорайда шуут бүдүрүлгеле ажылдап турар 183 коммунисте бар. Олар шууту муракчы рольди ээлеп турар болгаш партия кижигүнү эвестерге эки үлегерин көргүзүп турарлар.

Партия кижигүнүгө кандидат эш Хүрекпен (алгы завод) I-ги кварталдын бүдүрүлгө планын дыка ажыр күүсеткен.

Партия кижигүнүнүң чугула хүлээлгези болза, масса-биле ажыл бол-лур. Партия кижигүнү кижи «масса-биле харылааны хун-бүрү быжыг-лар, ажылчы чонун негелде-хергелелине чогуур өйүндө сагыш салы-р, партияны шиптирлериниң база политиканын утказын партия кижигүнү эвестерге тайлыбыр-лап бээр хүлээлгели» деп ВКП(б)-нин Уставында бижип турар.

Коммунисте кижигүнү бүрүзү канды-даа ажылга тургаш, чонун айбы-чызы мен, оон эрге-ажык дээш демисежиң чоруур солдат мен деп миннир ужурулур.

Эш Сталин мынча дээш: «Үндээ-лекчиңи болгаш удуртукчу эш Ленин болуп турар партияның кижигүнү деп аттан бедик чүвө чок. Кижигүн болгаш партияны кижигүнү болуп шыдаас . . .»

Хоорайда 500 ажыг коммунисте агитаторлар болуп ажылдап турар. Олар массага большевикчи агитаторын хун-бүрү чедирип турарлар.

Коммунисте эш Мальцев (УМВД) үш чыл улаштыр агитаторлар келген. Дааскан ажыл бүрүзү ол партияны өзү-биле көрүп турар.

Масса-биле харылаа—бистин партияныстың амыдыралының бир дугааргы демдээ. Партияның күжү—оон масса-биле тудуш харыла-зазында.

П. КИСЕЛЕВ, ВКП(б) хооркомунун партия, профвилел болгаш комсомол организастыг килдизинин эргелекчизи.

Партия активиниң хуралы

Чоокта чаа Каа-Хем районунун партия активиниң чөвүлү хуралы болуп эртен. Аңаа ВКП(б) обкомунун 6 дугаар пленумунун шиптирлерин күүседир хемчеглер дугайында айтырыгны чугаалажып шиптирлээн. Ол хуралга партия райкомунун секретари эш Лобанов үстүндө айтырыг дугайында илеткел кылган.

Каадырлар-биле ажылдын нияти байдалын айтыпшаан, ол дугайында четпестерни чаадырлар болгаш ылангыя каадырларны шилип алыр, таарыштыр тургузар болгаш оларны өөредир дугайында ВКП(б) обкомунун пленумунун шиптирлерин амыдырал кырынга күүседир дээш чорудар хемчеглер дугайында илеткелчи тодартып чугаалаан.

ВКП(б) райкомунун каадырлар-биле ажылы сула турганындан каадырларны чогууру-биле таарыштыр тургузуп шыдааша. Үччүмчү чок турган учурунда чамдык таарымча чок кижидер удуртур ажылга кирген турган. Бүдүрүлгелерге, албан черлеринге болгаш колхозтарга каадырларны быжыктырар, белеткээр талазы-биле ажыл кошкак тургустунган. Чаа-чаа каадырлар эвээш деп шиптирип турар.

1951 чылдын январь айдан бээр ам бо үеге чедир районунун аппаратындан 19 ажылдакчылар үчген, кооперация шугумунга каадырларны белеткээр болгаш быжыглар дугайында айтырыгны чугулалат көдүрбээн. Район прокуратуразында коммунисте Крачев болгаш Гуляев

боттарының идея-политиктиг билгини бедир дээш демисешиңи келген. Райкүүсом (даргазы эш Дежнев) каадырларга боттук дузаны көргүселейн турар. Район төвүндө школаларнын чамдык башкылар болгаш комсомол райкомунун ажылдакчызы эш Галикина олурар оран-бажын талазы-биле чедимейн турда, оларга дуза кылдыр райкүүсом чогуур хемчеглер ап чорутпаан.

—Бүгү-ле чүвени каадырлар шиптирлээр деп эш Сталиннин айтышын оларны медерелди билер чорук чугула. Ажылдакчылардан хүлээлгени күүседир дугайында негелдени үргүлчү чоруткаш, обн-биле калы оларнын ажыл-херээнге дуза чедирер соругла турар турар. —Каадырларнын дилзэн болгаш айтырыгларын райкүүсом даргазы эш Дежнев сонугурган көрбөй, оларнын үнүнге дынанганы эвес болуп турарын чөвүлөп хуралдын киржикчизи эш Антонов шүгүмчүлээн.

—Көдээ ажыл-агыйнын механизатор каадырларын белеткээр дугайында ВКП(б) райкомун чогуур удуртулганы хандырбаанын, ылангыя бо талазы-биле сагыш салбайн турар — деп эш Зайцев шүгүмчүлөп илереткен. Оон ылай оок чугаалааны — колхозтарга болгаш МТС-ке чаа каадырлар белеткээринче кол сагыш салыры чугула — дээш. Чоокту үеге колхозтарнын даргаларнын, хову бригадаларнын бригадырлеринин болгаш өске-даа ажылдакчыларынын семинарын эртерер

Коммунистерниң даалгазының дугайында

Улуг-Хем районунун Ленин аттыг көдээ ажыл-агый артелинде партия эге организастыгының хуралына партия даалгазын чамдык коммунисте кайы хире күүседип турар дугайында айтырыгны чугаалашкан. Бодунун билгини бедирин-биле коммунисте Таржаа кайы хире ажылдап келгенин дугайында оон илеткелни хуралга дынаан. Мурнунда Таржаа бижик билбес турган, ыңчангаш хамыктын мурунда бижикке өөренип алыр дугайында партия эге организастыгы аңаа шуут даалга берген. Бижик бүгү-мүнге өөренип тургаш эш Таржаа бижикти номчуп турар кылдыр өө-

ренип алган, ыңдыг болза-даа, бижикти бижип билдири ам-даа кошкак болган. Август айга чедир бижикти саат чокка бижип турар кылдыр өөренип алырын партия хуралы аңаа база катан дааскан.

Ол ышкыш коммунисте Быштак-оолдун илеткелни партия хуралына база дынаан. Чыгыш, инек фермаларында ажылдап турар колхозчуларнын ортузунга чамдык үелерде ол тайлыбыр ажылын кылып, 16 катан беседаларны, солун номчулганын чоруткан. Үндыг болза-даа, эш Быштак-оол ол участкага кол-

хозчуларга тайлыбыр ажылын чогуур негелдизинге чедир боттандыр-баан, ылангыя немелде күш-хүннере-риниң төлеверинин дугайында СССР-нин Министрлер Чөвүлелинин доктаалын билбес болган.

Коммунистерниң бижик-билгини, идея-политиктиг денгелин бедир талазы-биле ажылды күштелдирин, ол дугайында айтырыгларын партия хуралына чугаалажыры-биле белеткээр партия эге организастыгынын секретари эш Кукка хуралдан дааскан.

Х. ТЕМБИРЕЛ.

Бүгү-делегей байдалының дугайында лекция

Кызылдын Гагелло аттыг культура болгаш дыштанылга паркының лекторийинге эртен воскресенге хүнде бүгү делегей байдалының дугайында лекция болган. Политик болгаш эртем билгилер негептерид талазы-биле Бүгү-звьял ниятелиниң область салбырынын чингине кижигүнү, лектор эш Пресс лекцияны номчаан.

Лектор болза, бүгү делегей байдалынын ам бо үеге эң-не чаа болушкунарының дугайында колдуу тайылбырлап чугаалаан, ылангыя Американы империалистеринин дерзин, желекчи чоруктарын тодарткан.

Совет Эвилелиниң улуг дузаламчызы-биле Кыдат улус республиказы бодунун улус ажыл-агыйын чедимкиниң хөгжүдүп турар. Кыска үенин дургузунда Кыдаттын демократтыг улус республиказы бодунун чо-нун тараа-биле хандырып шыдаан, АКШ-тын Корея-биле аразында чугаалажышкынынын дугайында лектор тодарадып чугаалаан, американир чугаалажышкынынага кандыг-даа тодартып болгаш боттук улаанышкынынын көргүсезин, хари-н олар таарымчалыг шаг-үени ой-нап алырын бодат турар.

Бүгү-делегейниң ажылчы чоинары дайын кысыкчыларына удур кил-чаар-даа аажок күштүү-биле көдүр-лүп, тайынның быжыг даиягыжы — улус СССР-ге чангыс эй-сеткини катыштырып турар. Тай-бың бүгү делегейге тивээр!

Е. ГОЛЫХ

Нийтиниң малының ажаалгазы эки

Улуг-Хем районунун Баян-Колда «ТАР 10 дугаар улуг хурал» колхоз нийти малды, ол ышкыш колхоз кижигүннере хуузунда малын организастыгы-биле 7 кезек черде оларладып турар. Үнде 12 мерге-жилдиг каларчылар хаара туту-нган. Колхозтун малын терең өстүт-сериң чайлагаларда оларлатканы-ның түншелинде малын денгели эки болуп, семис шырак апарган.

Шээр малды янзы-бүрү аарыгар-дан баш удур камгалары-биле 3 удаа чуулааны чоруткан. Ол ышкыш чылгы малдын баш дээскинчектээр аарымынга удур бир удаа тарылганы кылган.

Колхозтун мал ажылында ажал-дап турар колхозчулардан эштер Шагдыр, Кызыл-оол, Чыргал-оол, болгаш Бүдүчүей олар нийтинин малын эки ажаап, малдыч чаш тө-лүн четче камгалап алган дорукту-руп турар.

Мал бригадырлери Топчаа, Сенда-жы олар ийи неделя санында мал каларчыларын эргип, каларчыларга танылдыга ажалдарын кылып берип, оларны эки удуртуп турар.

С. СЫГЫР-ООЛ, Б. БАГЫТ-ООЛ.

Коммунисте кадарчы

Барыын-Хемчик районунун Ак сумузунда «Коммунизмче орук» колхозтун өшкү кадарчызы коммунисте Давыз эки ажылдап турар. 1949 чылда колхозка киргенинде эгелээш ам үш чыл ажыг колхозтун өшкүзүн кадарып келген.

Коммунисте Давыз бо чылын төр-рэн 178 өшкүзүндө 180 анайларын бүрүн камгалап алган. Үлегерлиг кадарчы бодунун өшкүзүрүн кышкы үеге чыгып, кара мээстиг хаялгы черлерге кыштадып, чайын серини, күр өстүтүп тайгаларга оларладып турар. Оон өшкүзү ам Баян-Колдуң Көшкелги бажынын тайгазында кон-чуг эки семирпип турар. Коммунисте кадарчы өске кадарчыларнын денгелинде кудулап чыдып калбазын дээш оон кадайы эш Тарымзаа кон-чуг эки дузалажып турар.

О. НАЗЫН-ООЛ.

Мал семирпип турар

Малдын күжүн чайгы үеге курлап семиртпип алыры болза, нийтиниң мал ажылынын хөгжүлдизинге дыза чугула болуп турар. Улуг-Хем рай-онун Калинин аттыг көдээ ажыл-агый артели малын Эжым бажынын Ыргайтыда, Чиндинээште болгаш Хам-Дытта эң эки чайгы оларлар-биле хандырган. Колхозчу малчылар бир ай ажыг үенин дургузунда малды эки оларлатканы-биле малдыр килейтир, денгилдеги, шырак күштүг кылдыр семирпип турар.

Малдарын чайгы олар ажаалга-зынга кириеринин мурунда чуп эм-нээн, мал аарыныга удур хемчег-лери чоруткан. Чайгы оларларда кол-хозтун 1300 баш шээр малын, 220 баш инек, 130 баш чылгы малларын организастыг кадарып, одурладып турар. Малдын күжү чайгы айларда улам семирпип.

В. ШОЙДУН.

Школалар септелгезинче кичээнгей салыр

1951—52 чаа өөредилге чылдары ам дөртен ажыг хонгаш эгелээр кымга-даа билдингир. Ыңчангаш школаларны чаа өөредилге чылынга үлегерлин-биле белеткеп, чонун уруугларын бүрүн белеткедиг шко-лаларга коммунизмниң херээнге, культурулуг ёзуга кижизидер чорук—бүгү школа, интернат эргелекчилери-нин, башкыларнын болгаш совет кижилериниң хүлээлгези болур.

Бо талазы-биле ажыл Улуг-Хем районун Шагаан-Арыг сумузунда чеди чыл школында, Чааты сумузу-нда чеди чыл школында болгаш Эйлиг-Хемде Сталин аттыг болгаш Хайраканда Миучурин аттыг колхоз-тарга эге школаларда эки болуп тур-рар. Өөредилге чылы доозулгандан бээр элзэн үе эртип турар, бо эртен үенин иштинде ол школаларны чаа өөредилге чылынга белеткеп алары-нын аргалары бар турганы билдин-гир.

Ыңчалза-даа Эйлиг-Хем сумузунда Сталин аттыг колхозга эге шко-ла эргелекчи С. Даваа, колхоз даргазы Өдүрек, партия эге органи-зациязынын секретари Дөөдек, Ми-учурин аттыг колхозта эге школа эргелекчи Уйнук-оол, колхоз даргазы Шагдыр, партия эге организастыгы-нын секретари Мачыдай олар шко-ла септелгезинче сагыш салбайн кел-генер. Оон түншелинде ол школалар чаа өөредилге чылынга ам-даа чедир белеткелтирмээн.

Школаларнын класстарынын иш-тин чугайлаваан, доскалар, парта-лар, сандайлар болгаш столдар сеп-

телгези болбаан болгаш будуту-маан. Печкалар септелтирмээн.

Ылангыя Чааты сумузунда чеди чыл школын Киров колхозче, Ша-гаан-Арыг сумузуун чеди чыл шко-лазын «Искра» колхозче көжүрүп, ол колхозтарга чеди чыл школа-ларын 1951—52 өөредилге чылдары-нга белеткээр ажылдар дугайында район Советинин шиптирлериниң күү-селдизи кончуг оожум чоруп турар. Июль айга чедир ол ийи школа-нын бускан ыяжын тудуг тургузар черлеринге чедир чүгле чартынын сөөрткен. Школаны бузуп сөөртүрүн дүргедедир талазы-биле Чааты суму Совети (даргазы Чамыян), Шагаан-Арыг суму Совети (даргазы Баз-оол) болгаш ол школаны бузуп сөөрткеш тудар дугайында керээ чартан Киров аттыг болгаш «Кызыл-тук» колхозтарнын баштаар черлери сагыш салбайн келген.

Бо талазы-биле районо база-ла буруулуг. Школалар септелгелери-нин чоруп турарын хун-бүрү хына-бас, аңаа практиктиг удуртулганы бербес, чүгле мезгелер чыгырынга, хуралдар кылырынга кызыгаарлаты-нып турар чүдүлдер бар.

Чаа өөредилге чылы оларнын та-ваарлаашкынын кажан-даа манавас. Ыңчангаш школаларнын болгаш ин-тернаттарнын септелгезин өөредилге чылынын бетинде үлегерлин-биле белеткеп доозарынче школа эргелекчи-лери, партия организастыгы, суму Советтери кичээнгейни салыры чо-гуур.

В. ТАРЖАА.

Чаа өөредилге чылынга белеткел

Сүт-Хөл районда школаларнын чаа өөредилге чылынга белеткел ажал-дарын чогуур өйүндө доозар хемчег-лер салдынганы эки түншелдиг. Рай-онда 7 эге болгаш 1 чеди чыл шко-лазы бар. Кызыл-Тайга, Хөр-Тайга, Хөлчүктүг, Бора-Тайга болгаш Суг-Аксы суурда школаларнын септелге-зи эки чоруп турар. Бо черлерде башкылар чурттаар 15 бажынарны шугаатуралары доозулган. Суг-Ак-сы суурда беш өрээл чаа тудуп турар интернаттын тудуу доостур четкен.

Ында ам чүгле контрамарка кылы-ры арткан. База бо суурда бо чылын башкыларнын ийи аал ишти чурт-таар бажынынын тудуундан ам иш-тин чугайлап, печка кылыры арткан.

Бора-Тайга, Хөр-Тайга, Кызыл-Тайга, болгаш Хөлчүктүг школалары кыжын оттулар ыяжын долузу-биле белеткеп алган.

Ыңчалза-даа Сүт-Хөл сумузунда Киров аттыг колхозка бо чылын чаа школа тудуп тургузар ужурулур. Школаны тудуушкуну баштайгы үеге эки чоруп турган. Сөөлүг үеге колхоз даргазы Очур школа тудуун оожумнадып, тудуг материалы-биле четче хандырбайн турарынын жу-рунда ол школанын ханазын тудуп тургускандан бээр ажыл чору-

вастай берген. Оон ангыда кышкы үеге школанын одаар ыяжындан 400 кубометр ыяш школа чанында эккеп дүжүртүнген.

Школанын тудуг материалын чо-гуур үезинде четчелеп ал болур ар-га колхозта бар турган. Ындыг тур-бужа, колхоз баштаар чери бо ажил-че кичээнгейни салбанындан бо оон денгелдиг түншел болгон. Оон ангыда Алдан-Маадыр, Улуг-Алаак-та Жланов аттыг колхозта, школа-ларны чаа өөредилге чылынга белеткээр база кошкак чоруп турар. Бо четпестерни дарый чок кылып, септелге талазы-биле муракчы шко-лаларнын денгелинге чедер чорук чугула.

Чаа өөредилгеге чедир школалар-ны эки септеп, чырык, чылыг болгаш, каас школаларны белеткеп бээр чугула деп чүвени бо чыдып каап турар черлерде суму Советтери болгаш колхоз даргалары билди алыры чугула.

Ыңчангаш школалар септелгезин-че массаны хаара тудуп, шеф ажил-дын организастап тургаш, школа-лар септелгезин чорур хуусаанын бетинде доозары негетинип турар.

Г. БАЛЧИР.

Бай-Хаактын „Заготзерно“ пунктузу чаа дүжүт хүлээп алырынга

Бай-Хаактын заготзерно пункту-зу Тыва областың бүгү заготзерно пунктуларынын коллективтерин тех-никтиг баазалар; складтарын, тараа кургадыр шөлдериин, тараа арга-лаар, дензилээр черлерин болгаш лаборатория, өртке удур херексел-дерин септелгезин хуусаа бетинде эки шынарлыг кылдыр доозар деп кыйгырып, социалистиг хүлээлгени алган. Ол ышкыш бүгү складтарын дезинфекцияларын хүлээнген.

Пунктунын ажылчынары болгаш албан-хаакчытары бодунга алган хүлээлгенин күүсеткен болгаш пункту тараа хүлээп алырынга белен болдурган.

Ам бо үеге коллектив дензи бол-гаш лаборатория херекселдеринин моон мурунда кылдынмаан таима-лаашкынын кылып турар. Оон ангы-да тарааны хүнге кургадыр болгаш

сери адаанга кургадыр черлерин, тараа дужаакчыларынын тараа кур-гадыр, арга-лаар черлерин кылып турар. Бо ажылды август 1-ге чедир доозуптарлар.

Тараа хүлээп алырынын болгаш ону ажаарынын дугайында лабора-тория ажылдакчылары, складтар эргелекчилери болгаш ырак черлерде пунктуларнын эргелекчилери-биле семинар эртерер.

Тараа дужаалгазынын үезинде улуска чугула чүдүлдерин садар ла-ректы, а база ол ышкыш кызыл дуну пунктуларга тургузар.

Бай-Хаактын «Заготзерно» пункту-зуунуң ажылдакчылары чаа дүжүт хүлээп алышынын үзүктел чок чо-рудар деп хүлээлге алган, чаа дү-жүттү манап турар.

Н. ОТЕВ.

Бедик дүжүт ажаап алырынче сагыш салбайн турар

Чаа-Хөл районунун Сталин аттыг колхозу (колхоз даргазы эш Сүк-тер, партия эге организастыгынын секретари эш Хоюган) тараанын чайгы ажаалгазынче сагыш салбайн келген. Оон түншелинде колхозтун тараанын дүжүдү бо чылын эвээш болурун чалааш чок.

Бир дугаар хову бригаданын бригадыр коммунисте Каазуут чакы тарылганын сөөлүндө тараанын чай-гы сугтарылганын шуут уткан. Ол бригаданын хайгааралында турар тараадан 6 гектар сула, 9 гектар кы-зыл-тас кандаан. Ол черлерин ду-гайын бригадыр Шагзан-Арыг хо-орайга чорааш душ болуп дыннап, ону сугтарганын Кадын-оолга даас-кан. Кандаан тарааны сугтарар дээш 14 хун улаштыр шөлчө чоруп тур-

за-даа Кадын-оол чүну-даа кылбаан. Оон харазы-биле Чангыс-Терек хо-вузунда тараан тараадан 15 гектар тараа када берген. Өске черлерде тарааларнын байдалы база оон эки-жүтүп чери чок.

Тарааны кадар

Колхозтарда тудуг ажылының темпизин күштелдирер

Колхозчу тараачыннары чаа културлуг амьдыралчы болур сууржуу амьдыралчы кийер дугайында большевик партия болгаш совет чак дыка хөй түнүгү узун хуусаалык болгаш дедир эгитинмес чээлдерин берип турар. Сууржулга дүрген кийер сорулга-биле оон-даа өске дыка хөй дузалачыларны колхозтарга берип турар.

Ындыг чууга ажалдарны күөсүдириниң талазы-биле Танды райсында Сталин аттыг, Калинин аттыг, «Сталинчы орук» колхозтары боттук хемчеглерин ам-даа чедир албайн турар.

Кочетовка суурда Сталин аттыг улгатыр катышкан колхозка тудуг ажылының темпизин сөөлгү үедэ экижириниң улуу харын улам-на доайтап турар. Артельде көшкүн амьдыралдык чораян кижилер дыка хөй, оларны чырык, културлуг бажынар-биле хандырап дугайында артельдин баштаар чери, ында партия, комсомол организациялары кедергей кошкак сагыш салып турар.

1950 чылда колхозтун турса чогуур тудуг планы чүглө 28—30 хуу күөсүдирген. Оон хараазы-биле дыка хөй колхозчулар шаандагы-ла самдар өглеринде хөвээр олуруп турар. Шаа ында берге амьдыралды артельдин баштаар чериниң даргазы эш Никитин билеп тура-ла тудугну удуртпайн турар.

1951 чылда 30 чуртталга бажынарны, 5 мал кажааларны, бир клубту, бир яслини тудар планын колхоз күөсүдирген. Бо хүнге чедир колхоз суурунда чангыс-даа бажып туттунмаан. Ол ышкаш колхоз суурунда чангыс-даа ыяш сөөртүп албаан. Тудуг материалдары белеткээри-биле Шанган деп черге чоруткан 12 кижилер бо чазын 260 кубометр тудуг материалдары белеткээр тургаш чүглө 557 кубометр ыяшты белеткээр болган.

Тудуг ажылына күш-ажыл шыдаар, эн-не дуржулгага 45—50 чедир колхозчуларны хуваап тургузар дугайында ВКП(б) райкомунун болгаш райкуүсүмүн айтышкынын үстүндө колхозтар күөсүдиретин турар. Сталин аттыг колхозтун баштаар чери болгаш ында партия организациясы тудуг ажылының дугайында контрольдо бичи-даа чорутпаан. дыка хөй доктаалдарны хүлээп алган, а оон күөсүдирген дугайында 1951 чылдың январь 24-те болган хуралга тудуг ажылының дугайында бригадир эш Биче-оолду илеткелдин дынааш, хуралдан кон-

чуг эки шийтирнин хүлээп алган. Ында тудуг ажылының кошкак чоруп турарын буруу шаап көргөш, тудуг ажылыга 60 эң шыраак тудугчуларны, 15 аяты, 1 процентин автомашинаны шуут тудуг бригадасынга быжыглаар деп шийтир үндүрген. Кажан хурал тараан соонда ол шийтир анаа-ла саазын кырында артып калган. Мурунда-ла ажалдап турган 12 кижилер ам бо хүнге чедир ажалдап турар. Оон соонда каш удаа шийтирлер база-ла үйүп турган.

Артельдин баштаар чери тудуг ажылының дугайында хуралдарга дыка-ла хөй чугаалажып келген, а оон түнели дээш кандыг-даа ажалдарны чорутпаан. Артельдин баштаар чериниң даргазы эш Никитин планда айтыккан тудугларын күөсүдир алырын орнунга, харын тудугда ажалдап турган кижилерни күш-биле дүжүргөш, өске ажалдарже чорудуп турар фактылар бар. Тудуг ажылы кандыг аргалар-биле дүргедер дугайында тудуг бригадир айтырып тургузарга, оу чугаалажып шийтирлериниң улуу шуут ол айтырыглардан ойталаар, тудуг бригаданын кижилер күжү-биле, тыртар күш-биле хандыраш болгаш каш ындай политикалык улуг учурдузалык айтырыгы ийи дугаар чериниң айтырыгы кылдыр көөр чоруу бар.

Тудугчуларын ортузунга партияның политика-кижизидилгелик болгаш агитация-массалык ажылы кошкак болуп турар. Тудугчуларны бир дугаар ажалдап эгелзээн үезинде эгелзэш бо хүнге чедир чангыс-даа солун номчулганы, беседа, илеткел чорутунмаан болгаш хана солуну, агитхуудустар, көргүзүп самбыразы үнмээ. Колхозчу тудугчуларын ортузунга партияның суртаал-массалык ажылы чорудуп, оларны чаа-чаа патриотчу күш-ажылдарже сорук кийеринге партия организациясы оон секретари эш Янкар кандыг-даа практиктик ажалдарны чорутпаан.

Тудуг ажылының темпизин дүргедип, 1951 чылдын планын күөсүдир талазы-биле районнун көдээ ажил-агыл килдизи, районнун көдээ болгаш колхозтар тудуунун килдизи эргелекчи эш Попов кандыг-даа шыгык хемчеглер албайн олутпай ажалдап турар. Ам артка хуусааларда тудуг ажылы экижидери дээш бар-ла хемчеглерин алыры негетинип турар.

В. ТУМЕТЕЙ.

Эки ажилдык бригада

Чөөн-Хемчик районнун Иймеле Ленин аттыг колхозтун Валы-Өлзөй удурткан 40 баянчаларлыг тудуг бригадасы бодунун ажылы эки организациястык чорудуп турар. Бо чылын 10 чуртталга бажынарнын тудар планын тургаш, тудуг бригадасы ам 7 чуртталга бажынарнын бүрүн тудуп дооскан, оон ангыда чуртталганың 2 бажынарнын ханазын тудуп эгелзээн.

Эш Кенден баштаан 10 колхозчулар тайгада 2400 чудукту кескеш, колхоз суурунга сөөртүп чедиринге белек кылдыр машина оруунун чанында белеткеп алган. Олар оон биле кады 5000 манзаларны дилеп белеткээр.

Тудуг бригадасында мурнакчы ажалдап турарлар хөй, оон иштинде коммунист Комбу, база Кудерек олар ажил нормазын хүн-бүрүдө 150—160 хуу, дилкичлер Байыр-оол, Ыймажап, Дажы-Хөө, Дугаржап олар нормазын хүн-бүрүдө 140—150 хуу күөсүдир, тудуг бригаданын үргүлчү мурнакчылары болуп келген. Бо чылын бүдүрүлгө болгаш чуртталга бажынарнын тудуунун көрдүнгөн планын бүрүн күөсүдир дээш тудуг бригадасы соксаал чокка күженишкенин ажалдап турар.

О. ОЧУР-ООЛ.

Бистин областың комбайнёрларының сорулгазы

Тараа ажаап алышкынын эн-не кыска хуусаада чедир чок чорудар, кур-куштерни бүгү-ле бодунары-биле, машиналарны эки ажалгаары дээш, ажалдык нормазын күөсүдир болгаш ажал күөсүдир, тараа ажалгазының үезинде комбайнёр бурузунун тараа бастыраары көвүдери дээш социалистик чарышты калбартыр дугайында бистин чуртту мурнакчы комбайнёрлары бүгү комбайнёрларга болгаш комбайнёр агрегаттарының ажалдакчыларына кыйгырып үндүрген.

Комбайнёрларнын чарыжынын инициаторлары боттары болгаш боттарының агрегаттарынын мурунунда 1951 чылдың тараа ажаап алышкынын үезинде тодаргай социалистик бот-хүлээлени алганнар.

Краснодар крайның Чөөн МТС-инде Социалистик Куш-ажылдын Маадры Гонтарь «Сталинче-б» деп комбайнга бир хүнде 33,5 гектар тарааны кестирер, тараа ажаап алышкынын 12 ажал хүнүнде доозар, 400 гектар черден 800-дан эвээш эвес центнер тарааны ажаап алыр деп бот-хүлээлени алган. Ол ышкаш Херсон областың Бахтерская МТС-иниң комбайнёр, Социалистик Куш-ажылдын Маадры М. Брага, Алтай крайның Будёновская МТС-иниң комбайнёр, Социалистик Куш-ажылдын Маадры С. Пятница болгаш өскөдөр-даа, ындагы тодаргай бот-хүлээлелери алганнар.

«Комбайнёр буруз куруениң бедири кааны байлак техниканы бүрүн

болгаш шын ажыглап тургаш хүнүң болгаш сезонунг ажалдык доктаатынган нормазын чүглө күөсүдир болур эвес, а дыка ажыр күөсүдир болур деп чүвени бистин ажалдык дуржулгазы көргүзүп турар. Бир эвес машиналарын бүдүрүкчүлүгүнүн кур күжүн билдир болгаш эн-не четчези-биле ажаллаар болзувуса, техниканы эки ажаллаар болзувуса комбайнёр-биле тараа ажаап алырынның дененин оон-даа артык бедидип болур бис, ычангаш тараа ажалгазының ажылын дүргедер, чидиргини бичелдир болгаш күрүнеге хөй тараа бээр бис» деп комбайн-биле тараа ажаап алырынның мастерлериниң кыйгырында бижип турар.

Мурнакчы комбайнёрларнын патриоттук эгелеки саналы бистин чуртту бүгү комбайнёрларының болгаш комбайнёр агрегаттарының ортузунда негетерен. Ол кыйгырыга дыка хөй областтарын комбайнёр мастерлери хары кыйгырып үндүргүлзээр.

Бистин областың машина-трактор станцияларынын хөй кезинде комбайнёрларының болгаш комбайнёр агрегаттарының ажалдакчыларынын хуралдары болуп эрткилзэн, анаа комбайнёрлар 1951 чылдын тараа ажаап алышкынын үезинде тодаргай хүлээлелери алганнар.

Июльниң 2-де бистин машина-трактор станцияларының мурнакчы комбайнёрларынын чөвүлел хуралы болуп эртен. Ол чөвүлел хуралдың киржикчилери чуртту мурнак-

Чагытай Хөл

Делгем чагаай ховунун дески калбак оруу-биле машина чорту чайгай аарак карандылар халып орган. Мурунда Танды-Уулангы улуг тайгазы чоокшудал келген хавактарынын артынга чамдыкта чаштына кагылап, чамдыкта көстүп каап көгөрө берген турган. Танды-Уулангы эдээге чедер черин хемчээли мишута бүрүзүндө-ле кызырлып, ынаар чоокшудалан тудум-на тайга сыннын өнү өскөрлүп, арга ыяш шаарырып көстүп турган болгаш оон улуг тайгазы чөөн, барынын ийи чүккө шөйдү берген бедни кончуг апарган турган.

Машина эн сөөлгү дөңнүн кырын орта үнө халып кээрге, кончуг чараш бойдус чурумалдары хенертен көстүп келген. Танды-Уулангы мырнай эдээнде дыка улуг онгарда булуттарлыг дээрин, дагларнын артынаарын, бодунун кыдында көк шыкты болгаш кыргыштарны херелдендирип алган Чагытай хөл чапты берген, көрүнчүк ышкаш көгөрө берген чыткан.

Оон суу эн-не арыг болгаш көскү, ычангаш сугнун дүвүдө чыдар даштар болгаш суг иштинин чамдык ситениери көстүп чыдар, чамдык черлерде терени казы-каш метр чедип турар. Хөлдүн ногаан эрикчери ону долгандыр хээлп, кончуг чараш хевирин кирип турар.

Чагытайның эжелеп турар шөлү үш мүн кубометр ажыг. Ында бодунун хөйүнүн талазы-биле балык ажылынга учур-дузалык ыяш болгаш шортан деп балыктар бар. Хөй муң баш малларны семиртип болур көк шык хөлдү долгандыр чапты берген. Муруну талазында тайгадан даштыг арга калбарып бады келгеш хөлге ийи-үш километр-ле четпээ.

Чагытай девискээринин агаары Тываның төп ховулуг кезектеринин агаарында элзэн шыксымаар болгаш бир чылдын дургузунда аяс хүниер аңаа хөй турар. Ычангаш ажилчы чоннарын аас кекжиптиг хөглүг дыштанылгазынга бүгү-ле таарымчалыг байдалды Чагытай хөлдү девискээри боду-ла ала чыгаар санал кирип турган ышкаш сагынындар. Дыштанылган ак-ак чараш бажынарнын, суг спортунун алагаларын, сугда салдап чоруп турар чинк салгын хемелерин болгаш дыштанып турар кезек кижилерин хөглүг омак арын шырлайларын Чагытай хөлге көргөн болза, деп бодап кижилер бажынга аңаа-ла кирип келир. А херек кырында ындыг эвес болуп турар, чүглө балыкчыларнын каш борбак бажынычаштарыни кижилер көөр.

Чагытай хөлдүн бүгү-ле байдалы аңаа ажылчын, албан хаагычтар аал-ораны, ажил-төлү-биле дышта-

нып болур дыштанылганын эң эки бажынын тургузуп болурунун бүгү-ле таарымчалыг аргалары бүрүн бар. Хөлдүн суу дус чок арыг. Ол үргүлчү-ле хөй санның кара сугларнын болгаш чер алдынын суглары-биле чаартынып турар. Хөлдүн суу оон чөөн талазында Мажалык деп хемчигеш үндүр хап чыдар. Чагытай үедэ хөлдүн кыдында суу хүн караанга чылыг бээр, ычангаш доор аарыг бээрден кортпайн акаа дилми-биле эштип болур, хөлдүн кыдыгылар чамдык черлеринде сымк, дүвү сайлыг ычангаш бичин уруглар база эштип болур.

Чагытай хөлге дыштаныкчыларнын аш-чемини организаастаары берге эвес. Столоваяны чаа туткан балык-биле үргүлчү хандырып болур. Чанында «Красный партизан» деп колхоз бар, ол дыштаныкчыларны чаа болгаш дузап каан ногаа, дагаа чуургазы база өске-даа продукттар-биле хандырып болур.

Чагытайны, Кызыл, Бай-Хаак, Балгазын болгаш өске-даа черлер-биле харылаштырып турар эки машина оруу база бар. Автобус-биле Кызылдан хөлге чедир ийи чартык шак дүргүзүндө чораш чыдыр.

Хөлге суг-спортунун станциянын таарыштыр дерип ап черле болур, ычангаш дыштаныкчылар экижиптиг, моторлуг болгаш салгын хемелерин база өске-даа спорт херекселдерин ажыглап болулар. Хүнге дегелениргени Чагытай эн-не таарымчалык чер. Чагытайны кышкы үедэ безин дыштанылгазы болгаш спортка ажыглап болуру чадавас.

Профвелединин организациялары-даа, областың кадык камгалалынын килдизи-даа, облоно-даа, өске-даа организациялар бойдустан ол чагаай булуңунче кичээлге салып, ажилчы чоннарын организаастыг дыштанылгазынга ону ажыглаптын турарын кижилер чөп кайгар чүвө.

Чүглө Чагытай эвес областың ажилчы чоннарынның массалык дыштанылгазынга ажыглап болур бойдустан таарымчалыг булуңуны бисте дыка хөй болгай. Чижээ, Кызыл районда Таспы хеминиң ушуу, Улуг-Хем районнун Торгалыг, Каа-Хем районнун Бүрөн болгаш Терзиг оон-даа өске.

Областың иштинге эки дыштанылга бажынын организаастап болурунун бүгү аргалары бар турда, ону тургузарын хамаарышкан черлер өөренип көргөш шийтирлеп көөрү чууга.

В. ЕРМОЛАЕВ,

Область музейинин бойдус килдизинин эргелекчизи.

Ниитиниң малының өзүлдези дээш кызымакай чылгычы

Улуг-Хем районнун Шагаан-Арыг сумузунда «Искра» көдээ ажалгай артелинин чылгычызы Тюлюш Дөре ниитиниң малының өзүлдези дээш кызымакай ажалдап турар.

Оон кададында 270 баш чылгыны Хендергеин Хөлде чайлаглаткан.

чы комбайнёрларының эгелеки саналын ийи-биле деткзэн болгаш комбайннарны-үлгерлиг бедик бүдүрүкчүлүг ажыглаар дээш, дүжүтү кыска хуусаада чидир чок ажаап алыры дээш социалистик чарышка киржир дугайында областың бүгү комбайнёрларын, комбайн агрегаттарының ажалдакчыларын кыйгыртпаан.

Мурнакчы комбайнёрларнын инициативанын деткивишаан чөвүлел хуралдын киржикчилери боттарының дуржулгаларын солчуп, дүжүтү кандыг яны эки ажаап ап болурун сумелешип, дүжүт ажалгазынын үезинде тодаргай социалистик бот-хүлээлелери алганнар.

Эрткен чылын «Сталинче-б» деп комбайн-биле 868 гектар тараа кестирген, ол черден 12500 центнер тараа бастырган Бай-Хаак МТС-иниң комбайнёр Александр Бобков бо чылын 1000 гектар тарааны кезер, кескен черден 15000 центнер тараа ажаап алыр деп бот-хүлээлени алган. Ычангаш оон хонук бурузүндө-ле камнап алган кывар материалы-биле ажалдаар деп хүлээнген. Ол ышкаш Шагаан-Арыг МТС-иниң комбайнёр М. С. Бюрбү, П. Х. Бальчир-оол, Сарыг-Сеп МТС-иниң комбайнёрлары А. Легкова, Д. И. Мүрүгин олар ындагы яны тодаргай хүлээлелери алганнар.

Бистин чуртту мурнакчы комбайнёрларынын патриоттук эгелеки саналын учур-дузазы болза, бүгү улустуң делегеге тайбын дээш, бистин чуртувустун моон сонгааргы чектелишкени дээш нини демилгениге немелде салыр дугайында бистин ажилчы чоннарының нини сонугралынга бүрүн дүжүп, ону сорук кирип турары болур.

Оон чылгызында төрзөн 50 кулун менди доругуп турар.

Эш Дөре ниитиниң малынын өзүлдези дээш хүлээлге ап алган, эки ажалдап турар.

Х. ТЕМБИРЕЛ.

Бистин областа комбайнёрларнын болгаш комбайн агрегаттарынын ролу онза улуг. Бисте комбайнёрлар ам-даа чедишпес деп чүвө билдирип болгай. Бо чылын бистин областа комбайн-биле дүжүтүп 27 хуузу ажаап алыр деп планнаан, а бир эвес бүгү комбайнёрлар шупту чүглө стахановчу ажалдаар болза, дүжүтүп 50—60 хуузу комбайнёр-биле ажаап алыр арга бар-дыр. Ычангаш комбайнёр бүрүзү комбайннын бүдүрүкчүлүгүн бүгү-ле арга-биле көдүрери чууга ол болза, хөй-хөй муң тонна тарааны чидирерин болдурбайн турар.

Эрткен чылдын чазында бистин машина-трактор станцияларының механнизаторлары шак графиги-биле ажалдап тургаш техниканы бедик бүдүрүкчүлүгү-биле ажыглаарынын биче эвес дуржулгаларын алган болгай, ычангаш ам дүжүт ажаап алырынга оларнын хөй кезин база-ла ыччаар ажалдаарын ултас херек. Бистин областың бүгү комбайнёрлары областың мурнакчы комбайнёрларынын кыйгырыны деткип, дүжүт ажалгазынын кыска хуусаада чидир чок кылыр дээш, социалистик чарышка шупту киржир дээр дугайында кандыг-даа чигиниң турбас.

Шак графиги-биле ажалдаар ажалдык мурнакчы методун ажыглавышаан боттарынын комбайннарнын бүдүрүкчү күжүн бүрүнү-биле ажыглаарлар, хүнүн нормазын ажыр күөсүдир, тарааны хөйну бастырып тургаш тараажылар, өстүрүп алган бедик дүжүдүн чедикшиңкиг ажаап алырынга, күрүвө-биле дүргө санажырынга болгаш колхозчуларнын күш-ажыл хүнүнге хөй тараа алырынга дузалажылар.

Н. ВИШНЯКОВ.

Ниитиниң малын төтчөгөлөп турар

Колхозтарнын продуктулуг мал ажылын хөгжүдеринын үш чыл планынын сөөлгү чылы 1951 чылдын бир дугаар чарты эртен.

Бо үедэ малдын баш саны колхоз бурузүнге көвүдзөн турар учурулуг. Ындыг турбуза, Чөөн-Хемчик районнун Хөндергей сумузунда «Кызыл тараачын» колхоз (даргазы эш Тодаштай) мыйыстыг бода малдын баш санын 720 баш чедирер учурдуг тургаш, ам херек кырында 694 баш мыйыстыг бода малдыг болуп турар. Ычангаш мыйыстыг бода малды өстүренин күрүне планын чүглө 96,3 хуу, саар инектер өстүренин планын чүглө 77,8 хуу күөсүдир.

Мыйыстыг бода малды өстүренин үш чыл планы күөсүдиретин турда колхоз даргазы эш Тодаштай, сүт-бараан фермазынын эргелекчизи эш Агбаан-оол олар колхозчуларнын нини хуралынын шийтири чокка колхозтун продуктулуг малын төтчөгөлөп чорукту болдуруп турар. Колхоз даргазы эш Тодаштайнын болгаш колхоз даргазынын оралакчы эш Чудуруктуң чөпшээрели-биле инекчи Серен колхозтун 14 баш саар инектерин дегтели арган бир харлыг молдургаларга орнааны хыналдадан илерзэн. 14 инектерин иштинден бир инекти колхоз даргазынын оралакчызы Чудурук бир харлыг молдурга-биле орнап алган; бир инекти суму Сөвденин даргазы Шадгыр-оол молдурга-биле орнап алган; колхоз санакчызы Кенденбил, колхозчулар Тандымай, Дактан-оол, Чадаан-оол болгаш оон-даа өскөдөр бир-бир улуг инектерин молдургалар-биле орнап алган.

Мыйыстыг бода мал өстүренин үш чыл планын күөсүдиретин кириштир малды садып ап, малды контрактастан алырын орнунга колхоз даргазы эш Тодаштай болгаш оон оралакчызы Чудурук олар ниитиниң малын төтчөгөлөп базаарлаарынын оруунда кирген болгаш мал өстүренин планынын күөсүдиретин хандыраарычче уланган кандыг-даа хемчег албайн турар.

112 баш мыйыстыг бода малды калдыр турган Куулар Лопсаннын малынын артылыкынын районнун көдээ ажил-агыл килдизинин инструктор-бухгалтер эш Зайченко хынап көргө, 22 баш мал четпес болган. Ол 22 баш малдан 7 башты акт өзугаар этке соккан, ийи баш мал аарып өлгөн, 6 баш малды өске

Көдээ ажил-агынын Уставын хажыдар чоруктары дораан узуткаар

Чаа-Хөл районнун ажилчы чоннарының барык 70 ажал хуузу колхозташкан. ВКП(б)-ниң райкому болгаш районнун күөсүдир комитети анык колхозтарны быжыглаар, оларнын организаас, ажил-агынын экижидер талазы-биле чамдык хемчеглерни алгылаан.

Ынчалзажок, колхозтарнын ажал-агында канчал-даа эптежи болбас четпестер бар. Чижээ, колхозтарда сонгутурган ревизия комиссиялары ажалдаптын турар. Шверник аттыг, Молотов аттыг болгаш «Тиллеге» база «Бурунгаар» колхозтарда ревизия комиссиялары чартык чылдын иштинде чүглө чангыс, чангыс удаа ревизия чорутканнар. «Бай-Булу» колхозта ревизия комиссиясы (даргазы эш Сириин), Сталин аттыг колхозта ревизия комиссиясы (даргазы эш Калзан), Ленин аттыг колхозта ревизия комиссиясы (даргазы эш Опаи) чангыс-даа ревизия болгаш хыналда кылбааннар. Районнун көдээ ажил-агы килдизи колхозтарга хыналданы чорутпайн турарынын учурунда, районнун колхозтарында шупту 85 баш мал болгаш 8700 рубль кижилерде өре болуп артып турар. База 13800 рубль албан-организация черлеринде өре болуп турар.

Хыналда чок чоруктун хараазында чамдык колхозтарнын санакчылары болгаш кассирлери колхозтун өнчү-үзү-акша-хөргөнгини боттарынга

коьданче шилчиткен, 4 баш малды оор алган, 1 башты колхоз даргазынын чөпшээрели-биле бир колхозчуга берген, ийи баш ис чок читкен деп инекчи К. Лопсан тайылбырлап турар. Херек кырында ол дугайында бадыткаар чангыс-даа акт кадарчыда чок болган.

Колхоз баштаар чериниң даргаларынын күрүнеге удур чоруун көрүп, билеп тура-ла хөй мал ажылынын фермазынын эргелекчизи эш Комбу-оол, Дактан-оолга эн-не семий хойдан үндүрүп бээр дугайында хөй-хөй Лопсан-оолга бижимел айтышкынын берип турган. Оон ангыда колхозка турган үш-ле санныг теенин бирээзин Барыан-Хемчик районунче саткан, бирээзин этке соккан, бирээзин ис чок чидирген.

Ниитиниң мал ажылынын азырал, ажаалгазынга, оон камгалалынга мындыг янызлы харысалга чок чорукту, мындыг удуртулганы моон сонгаар болдуруп болбас. Колхоз баштаар чериниң чамдык кекжигүнериниң болгаш мал ажылынын фермалар эргелекчилеринин колхозка удур чоруун бир дугаар ээлчегде колхоз баштаар чериниң хуралынга, оон соонда райкуүсүмга шыңгы чугаалажып, чогуур түнелди үндүргөн турар учурулуг.

Районнун көдээ ажил-агы килдизи (оон эргелекчизи эш Чернышев) дүрүм чок чарыгдан, өске малдарга орнаан, чидирген малдарны чоокку хүннерде колхозтун мал фермаларына эгидерин хандырап хемчеглерни боттандырап, ол колхоз мал өстүренин планын күөсүдиретин чедир фермаларга малдар садып ап, контрактига чорударын организаастаарлазы-биле колхозка дузалаза чогуур.

«Кызыл тараачын» колхозтун баштаар чериниң талазында мал ажылынын айтырымычче чогуур кичээлге салбайн турары ситенер тарырынын планын бо чылын чүглө 40 хуу күөсүдиретин херечилеп турар. Ол ышкаш ситен кезилдиз кедергей оожум темпизин чоруп турар. Колхоз сөөлгү хүннерге чедир чүглө бир тонна ситенин сарааттаан болгаш чангыс-даа тонна силос салбаан.

Район организациялары «Кызыл тараачын» колхозта мал ажылынга корум-чуруму тургузуп, колхозтун мал ажылын оперативтиг удуртуп, колхозтун ниитиниң малын базаарлап турар Тодаштай, Чудурук олардан большевикчи удуртулганы негээр учурулуг.

П. УШАКОВ.

ажыглап турарлар. Чижээ, Шверник аттыг колхозтун санакчызы Шойдун 1551 рубльди, «Тиллеге» колхозтун кассири турган Чолдак-Кара 2767 рубльди самчыгдал кааннар.

Көдээ ажил-агынын Уставын хажыдар чоруктар-биле демисежир хемчеглерин дугайында 1946 чылдын сентябрь 19-та ВКП(б) ТК-ның болгаш ССРЭ-нин Министрлер Чөвүлелинин үндүргөн доктаалын партияның Чаа-Хөл райкому болгаш райкуүсүм боттандыраптын турар деп чүвө херек кырында фактыларды илдеп-дир.

Колхозтарнын бода мал фермаларында орулга, чарыгаларын үчөт-өчөлдүн кончуг багай тургускан болгаш контроль чок. Оон уч

Германияның демократтыг республиказының казааның медеглелиниң дугайында

БЕРЛИН. Германияның демократтыг республиказының информация ведомствозунун дараазында медеглели парламентага парлагынган.

1951 чылдың июль 12-де Германияның демократтыг республиказының казаа бодунун хуралына «Германия-биле дайын байдалы доозулган» деп эжелеп-чагырган барыын талакы күрүнелерниң чарлааны-биле чергелештир даштыкы херектер министри Георг Дегингерин илеткелни дынаан болгаш чактакын ол дугайында дыңчадын парламентага үндүрерин белеткээрин аяа дааскан.

Даштыкы херектер министриниң аялдап кылганы болгаш солуннарда парлагынган ол медеглелде чугаалап турары болза:

1. Германия-биле дайын байдалы доозулган деп санап тур бис деп барыын талакы күрүнелер Петерберге боттарының дээди комиссарларын дамчыштыр 1951 чылдың июль 9-та Аденуэрниң казаанга дыңнатканын. Ол-ла базамы өске-даа чамдык күрүнелер база кылды.

Ук дыңнадыгынн эзулуг сорулгазы болза, Сонгу-Атлантика пактызының агрессив системазын Германияны дүрген кинеринге шалтык болуп турар сөлүк моондактарын узуткаарында, Германияны боо-чепселгээшкенинн базазы кылдыр база Совет Эвилелинге, улус демократизмының чурттарына болгаш Германияны демократтыг республиказынага уду планна-тыгын дайына плацдарм кылдыр улам дүрген темпелер-биле хуулду-ларында болуп турар.

2. Делегейин ийги дайынынн доозулганынн соонда алды чыл эрткенде немец улус дайын байдалының эзулуг доостушкунун Германия-биле тайбынын керээзин чарарының оруу-биле кылдын негеп турар.

АКШ-тын, Великобританияны болгаш Францияны чазактары немец улусту мегелээр-дир деп чүвени АКШ-тын президентин Трумэнниң конгресске чоруткан чүүдүндө безин илдең болуп турар:

Ол мында деп бижээ: «Германия-биле дайын байдалын доозулдулары эжелеп-чагырышкынын байдалына хамаарышпас. Эжелеп-чагырган күрүнелерниң эргези болза, Германияны эжелээшкенинн түнели болур. Дайын байдалын доозуп тура, бис ол эргелерден ойталавас бис».

Барыын талакы күрүнелерниң медеглелдеринден болгаш Трумэнниң ук чагазындан дараазында мындагы чүүдлер илдең болуп турар:

а) тайбынын керээзин чарар эрге немец улуста бар турдала, ук керээзин чарарын барыын талакы күрүнелер моон мурунда ышкаш

база-ла болдурбайн турар-дырлар. б) барыын талакы күрүнелер боттарының эжелеп-чагырган эзу-чурумун биеги хевээр өскерилге чок артырып турар болгаш Германияны эжелеп-чагырарын мөңгөжидерин күзеп турарлар-дыр: эжелеп-чагырган күрүнелерниң кызыгаар чок болгаш бүрүн эргелери тодара-гай көрдүнгөн эжелеп-чагырышкынын статудунуң үш дугаар чүү-лү ол хевээр артар-дыр.

в) чангыс-ай, хамаарышпас, демократтыг болгаш тайбынга ынакшылыгы Германияны тургузары Европага тайбынчыдылганы болдурар болгаш ол чорук барыын талакы күрүнелерниң чаа дайыны белеткээр деп планнагынага уду планнашкак болуп турар болганда, олар Германияны үзүктөп чарарын үргүлчүлээр деп турарлар-дыр.

г) фашизмниң болгаш милитаризмниң даялдарын чок кылдырып болгаш чангыс-ай Германияга чаа демократтыг тургузуугу тургузар херекке дуза көргүзери эжелеп-чагырган эрге-чагыргаларга хүлээнип турар Потсдам дугуржулгазы барыын талакы күрүнелер өжөгээр тооп көрбөй турарлар-дыр. Эжелеп-чагырышкынын ол сорулгаларын саягавс чорук барыын талакы армияларны улустар аразынын эргелеринге удуранышкак интерент шериглер кылдыр хуулдуруп турар.

Барыын талакы күрүнелерниң ол базамы болза, немец улустун амьдырал эрге-ажыктарынага уду болуп турар болгаш Потсдам дугуржулгазына дүшпөй турар болганда, кандыг-даа күш чок болгаш делегейге кандыг-даа авторитет чок болур деп Германияны демократтыг республиказының казаа медеглел тур.

3. Немец улустун мурнунга кол харысалганы Боннун политиктерин чүктээр. Немец монополисттик капиталдык даалгазын эзугаар олар америк болгаш барыын европейи империалистерниң Европада тайбынга уду уланган сүлээзинге меделердин-биле киржип турарлар.

Совет Эвилелинге, улус демократизмының чурттарына болгаш Германияны демократтыг республиказынага уду агрессив дайынага херек Барыын Германияда империалисттик шериглерни күштөлдөдирин Аденуэрге башаткан бонн политиктер каш удаа негеп келгенер. Улук күрүнелер-биле неместерин аразына бот-боттары билчир чорукка Аденуэр каш удаа удуранып келген. Герман айтыргыны тайбын арга-биле шиптирлээринче уланган Совет Эвилелиниң бүгү саналдарынын болгаш шыгы күженишикиннеринин боттанмай турарына бонн политиктер буруулуглар.

Дайынын болуп болуу амылынын чидигленгениниң кол харысалганы немец улустун мурнунга олар чүктээрлер.

Аденуэрниң казаа конституцияны уруп, тайбынын бүгү талакычларынын полицейи террор-биле, араатанзыг илдеп-сүрүүшкүн-биле кызып, немец улустун тайбын күзөл-соруун базып турар. Тайбын талакычлары-биле эвилел тургузарын болгаш өске-даа демократтыг организациялар-биле эвилел тургузарын Аденуэрниң казаа хоруп, а ол ышкаш боо-чепселгээшкениге уду, 1951 чылда Германия-биле тайбынын керээзин чарары дээш улустун санал-оңалын аларын хоруп турар.

4. Немец улус тайбыны күзеп турар. Германияны катап боо-чепселгээшкениге уду, 1951 чылда Германия-биле тайбынын керээзин чарары дээш чоруп турар улустун санал-оңалын алдыр чорук немец улустун тайбыны чүктүдүн илдең көргүзүп турар.

Национал чангыс-эпти болгаш хамаарышпас чорукту немец улуска эгидип бээр чөптүг тайбынын керээзин чарарын негээр чөптүг эрге тайбынга ынакшылыгы немец улуста бар. Чөптүг тайбынын керээзи бүгү улустарнын эрге-ажыктарын барымдалаар болгаш Европага тайбыны хандыраын гарантыялар. Германияга тергип чугула айтыргыны тайбын арга-биле шиптирлээринге болгаш Барыын-Германияны катап чепселгээшкенин болдурбазынага база Германия-биле тайбынын керээзин чарарын чөлдү алдырына бистип тэрээн чурт-тувустун чөв болгаш барыын чүктөрнө тайбынга ынак бүгү немецтерниң чангыс эп-сеткилдиг казы ажылдажылгазы эргежок чугула.

Совет Эвилелиниң каш удаа саналдап турганын эзугаар база даштыкы херектер министрлеринин Варшава болгаш Прагага болгаш чөвүлө хуралдарында көрдүнгөн эзугаар эвилелчилер Германия дугайында айтыргыны талазы-биле бот-боттары билчир чорукту Потсдам дугуржулгазы-биле дүшүр чөлдү алдырып:

1. Германияны боо-чепселгээшкенин дүжүрерин ылап ботланды-рар дугайында дөрт талагы дугуржулганы чарарын;

2. Бүгү Германияның тайбынга ынак, демократтыг түр казаан тургузарын;

3. Потсдам шиптирлерин-биле дүшүр тайбынын керээзин чарарын болгаш тайбынын керээзин чарганынын соонда бир чыл хуусаа иштинде бүгү даштыкы шериглерни Германиядан үндүрерин.

Германияны демократтыг республиказының казаа негеп тур».

Кореяда болушкуннар

Улустун армиязының Кол командьлалынын дыңнады

ПХЕНЬЯН. Кореяның улус-демократтыг республиказының Улустун армиязының Кол командьлалынын июль 18-те медеглээни болза:

Бүгү фронтларга Улустун армиязының кезектери кыдат улустун экинчи кезектериниң сырый деткинчи шериглерге болгаш лисынманчы армияларга уду тус-тус черлеринге ужу-дузалыг тулушкуннар чорударын үргүлчүлөп, дайынынн дигри күжүнге болгаш техниказына чидиргилерни таварыштырган.

Июльдин 17-де Улустун армиязының эрик камгалалынын кезектери артиллерияны оду-биле Вонсон районун чөөн эрикке дайынынн бир эсминчи кораблин сүткө дүлгөн болгаш дайынынн өске үш кораблин үрей аткан.

Июльдин 18-те Улустун армиязының экинчи артиллериялары болгаш адыгы-ачы отрядтары дайынынн чеди самолөдун андара атканнар. (СЭТА).

Иранга англичаннарның туразында чаңнаашынынн түңнелдери

БЕРН. «Нувель ревью де лозан» солун Жак Феррьерниң чүүдүн парлаан. Ол чүүдө англи улустур элериниң иран ажылчыларын кижиз дүзү чогу-биле дарлап турарын, эи ылангы мурунда Англи-Иранның нефть компаниязынын бүдүрүлгелери турган черге дарлаашкынын сойгалап илередиң турар.

Иран ажылчынар канчаар-даа аажок берге ядараашкында чурттап турарлар. 40 муң ажылчынарнын 30 муң чурттаар чер чоктор: олар майгынарда болгаш үрелип-бузулган тудулдарга чурттан турар — деп автор бижээ.

Феррьерниң медеглел турары болза, Ацаданын бир ажылчын кварталында бичи урулгарын өлүр чоруу 85 хуу чөлдүп турар. Урулгарынн хуу кезин трахома-биле азрааран. Мында шыдажар аргажок ядараашкыны көрүп болур. Оон ынай авторниң медеглел турары болза, чурттуң нефть үлгүлдерин националиастарыныче улан-дыркан чазактын хемчеглерин ажылчынар өөрүп байыр чединер, Ирандан англичаннарны үндүр сы-ыраарын негеп турарлар. (СЭТА).

Японияны милитаризастан турары

ШАНХАЙ. «Майиния» деп япон солунунуң дыңнадып турары болза, америк шериглерни Японияга таарыштырып тургузар дугайында америк-япон дугуржулга төлөвиленин чогадып кылдырып чоокта чаа дооскан деп турар. АКШ бо дугуржулганы Япония-биле чангыс талагы керээзин чарары-биле кады чорудар деп турар. Дугуржулганың төлөвиленинде көрдүдүн турары болза, америк шериглерни таарыштырып тургузарына болгаш хандырагына чугула херектиг тудулгарын болгаш ажылчын күжүн Япония ачаа бээр болур.

Бо үдө япон чазак болза, тургузар деп турар япон армияның өзээ болур «полициянын резерва корпусу» дайыныч белеткел болгаш ому хандырап айтыргаларны күштүү биле кылды турар.

Корлустун бодунун составын хынаар ханалданы эрге-чагыргалар күштөлдүрүп турар деп «Токио ни-ши-ничи» солун айтып турар. Лагерь бүрүзүнде болгаш округ штабында илесте салбырларын, ынаачарга округ бүрүзүнге — билдиринкинер көрүүнү талазы-биле комиссияны тургузуп турар. (СЭТА).

Инди эрге-чагыргаларның реаксылыг хемчеглери

ДЕЛИ. Улетпүрүнүң кол-кол адырларынага ажыл соксадышкыны ирандын казаанга эргени берип турар чарлыкты Индияның президентин Даджендра Прасад чарлап үндүргенин парламента дыңнадып турар. Президентиниң айтышкыны болза, улетпүрүнүң кандыг-даа адырларына, ынаачарга кандыг бир районнарда ол хире хуусаада ажыл соксадышкынынын соксадыр эргени чазак төлээтирип турар. Оон анда ол айтышкын эзугаар «ажыл соксадышкынына киришкен, азы ачаа чөөк», азы ол корум чок ажыл-соксадышкынынага «саң-хөөнүң дузаламчызын көргүскен» кижилерге хемчег көргүзери көрдүнгөн. (СЭТА).

АКШ-та депшилгелиг ажылдакчыларны илдеп-хынап турары

НЬЮ-ЙОРК. АКШ-тың казаа коммунистерниң болгаш өске-даа политиктиг илдеп-хынапканнарнын конституция эзугаар көрдүнгөн төлөвир эзугаар хосталганы ажыгларын узуткаарынче уланган баштайгы хемчеглерин алган. «Хамааты эргелер дээш демиселдин конгрессиниң чоокта чаа киргени 185 муң доллар түнүүг төлөвирин компартиянын сүлчээ организациян кылдыр мегеледиң буруудатырган 17 удурткучуларыга Федералыг суд күш чок болдурзун деп кол прокурор Сейпол тускай негээр. 17 коммунистерге төлөвирин түнүү 876 муң чедирерин ол ышкаш, «хамааты эргелер дээш демиселдин конгрессинге» көөрдө артык хэй хереглел бээринге эргежок чугула акча-хөргөңи тыварын буруудатканнарга сөглээр деп Сейпол судту кыйгырган.

Төлөвир фондузунуң хайгааракчылары «мырыдай харысалга чок» чүве төлөөдө төлөвир кинерин «хамааты эргелер дээш конгресс» хоруур ужурулуг деп Сейпол санап турган. (СЭТА).

Ачаа үндөзүлгөш, кол шиптекчи Рейен июль 9-та «хамааты эргелер дээш конгрессин» төлөвир фондузунуң ийи хайгааракчыларын—сурадыч чогаалчы Дешиль Хэмметти болгаш африк херектер талазы-биле чөвүлөдип секретари Альфеус Хонтон оларны 6 ай иштинде кара бажыгг шиптен. Хонтон биле Хэмметти июль 9-та хорудатырганнар. Мурнууда төлөвир фондузунуң секретари Фредериг Филдини шак-ла ыдыг «чылдагаан-биле» үш ай иштинде кара бажыгг шиптен, ынаачаа-даа Филд 10 муң доллар төлээш хосталганы чедип алган.

Иштики айыыл чок чоруктуң айтыргаларынын талазы-биле сенат комиссиязынын даргазы Маккарени июль 9-та Вашингтонга чарлааны болза, коммунистерниң төлөвирге кинерин акша-хөргөңи чыгарына хамаарышкан айтыргаларын харылаар төлөөдө, бодунуң бүгү-ле банк отчөттөрү-биле июль 12-де комиссияга чедип келзин деп Филдиче кыйгыртышкын чоруткан. (СЭТА).

Тегеранга болган антиимпериалисттик демонстрация

ТЕГЕРАН. Моон мурунда Англи-Ираннын болуп турган нефть компаниязынын үлгеткени 1946 чылда Хузистанга болган хангы болушкуннарнын беш чыл оюн таварыштыр июль 15-те Тегеранга хэй кижиз киржикчилер демонстрация болган. Ынчаарга 1946 чылдагы хангы болушкуннарнын үзүндө 47 ажылчынар өлүрткен, 170 ажылчынар балыглаткан турган. «Иранда империалисттик нефть компанияларынага уду демиселдин национал иштинделенин» июль 15-те организациян демонстрацияга 100 муң хире ажылчынар, студентилер, ус-дарганнар болгаш Тегераннын база оон чогуунуң чурттакчы коннарынн өске-даа кезектериниң төлээлекчилери киришкен.

Ук демонстрантыларның колонналары хоорайнын үш кол кудумчулары-биле чораш, меджлистин бажыны туруп турар Бахаристан шөлүнге 8 шак үзүндө чоокшулап келген. Ук шөлге митинг болур ужурулуг турган. Бахаристан шөлүнүң мурнунга демонстрантыларнын оруун полиция дуглапкан. (СЭТА).

Ол үдө ук демонстрацияның киржикчилеринге бижектер-биле чилселгенг реаксылыг элементилерин өчүк-чөгээлгик халдаашкыны болган. Оон удаваанда демонстрантыларды полиция база халдап эгелээр болгаш карак чажы төгүлдүрер газтарлыг бомбаларына да хереглел, демонстрантыларны адып-боолап туруп берген. Оон уламындан өлгөн-даа, балыгланган-даа кижилер бар.

Демонстрантыларны ынап тардыпкан болгаш митинг болбайн барган.

Ук демонстрация: «Гарриман Ирандан доп-дораан үнүп чоруп», «Гаагада делегей судунуң шиптирлерин херекке албас», «Иранның девискээр сулгарындан болгаш Бахрей ортулктардан англи, америк шериг корабльдерин үндүрер», «нефть үлетпүрүн националиастарынн бүрүнү-биле боттандыраар», «Партияларга болгаш профвильдеринге хосталганы бээр», «1946 чылда Хузистанга өлгөн ажылчынарда алдар» деп болгаш өске-даа лозуннарны алаа-биле эрткен. (СЭТА).

АКШ-та ажыл соксадышкынын шимчээшкени

НЬЮ-ЙОРК. Парламентың медеглел эзугаар алдыга, чурттуң чөв болгаш муруну эриктеринде чүк машиналарынын болгаш пассажир пароходтарынын шимчээшкенин соксаган далайжылдарын профвильдериниң кежигүннери—50 муң ажылчыларынн недела дүрүзүндө ажыл-соксадышкыны пароходтар компанияларын дүжүп бернишкениче албадан. Ажылчынар ажыл-төлөвирин белидерин болгаш күш-ажылдык байдалын экижидерин чөлдүп алганнар.

Юнайтед Пресс агентилениниң дамчыдып турары болза, Лос-Анжелоста харылзаа ажылдакчыларынын (СЭТА).

ассоциациязына кирип турар «Пасифик» телеграф энд телефон компания» деп компаниянын 9 муң ажыг ажылдакчылары ажыл соксадып турар. Ажыл-соксадыкчылары ажыл-төлөвирин белидерин негеп турар.

Нью-Йоркта алгы-кеш үлетпүрүнүң ажылчыларынн хамаарышпас профвильдеринге кирип турар алгы-кеш үлетпүрүнүң 8 муң ажылчынары ажыл соксадып турар.

Бостондан дыңнадып турары болза, ында хлөб быжырыкчыларынын ажыл-соксадышкыны эгелээр болгаш ук ажыл-соксадышкыны Нью-Йоркка база тарай берип чадавас. (СЭТА).

Фашисттик хоойлуну Италияда хүлээп алганы

РИМ. Италияның депутаттар палатазы июль 11-де «хамааты камгалал» деп адаар хоойлуну үндүргөн, ук хоойлу болза, чазак «милитизм» тургузарынын талазы-биле, чуртка онза байдалы чарлаарынын талазы-биле болгаш бүдүрүлгени болгаш ажылчын күжүн шеригандер талазы-биле көрүп турар. Чажыт бадылаашкын үзүндө хоойлу дээш 240, уду 258 бадылаашкын бердинген. Хэй-хэй христиан депутаттар—30-ден эвээш эвес депутаттар чазактын болгаш бодунуң партиязынын удуртулганын негелделеринге уду бадылаан. Барыын социалистер мурунда министр чоран ийи кижиден өскелер чөөн партиянын депутаттары-биле кады база-ла хоойлуга уду бадылаан. Хоойлуну херек кырында бадылаашкыны кижиз бурзуу киржи турган чазак кежигүннеринин чүткө киржилгезинин ачызы-биле хүлээп алдыган.

Эрткен хуралдарга чөөн оппозицияның депутаттары бадылаашкын талазы-биле тайылбыр бербишаан, (СЭТА).

хоойлуга уду бадылаашкын бээрине кызыгаарлатынас болгаш фашисттик хевирлиг бүгү хоойлуларга уду улус массаларынн шимчээшкенин бүгү-ле күштери-биле деткир деп медеглээнер.

Бадылаашкын түнелдерин чарлааны болза, чазакты деткип турарларынн саны дык кызыгаарлатынганын көргүскен болгаш палатага оппозицияның талазында «Конституция делгерезин!», «Чазак сөзүңн!» деп үнер-биле уткаан.

Депутаттар палатазы хоойлуну чугаалажып турар хүнелде чуртка улустун удурланышкын шимчээшкени калбарган, июль 10 болгаш 11-де Пиза, Модена болгаш Ливерно моголурларына бүгү нинтияны ажыл соксадышкыны болган. Удуранышкыны чүс-чүс резолюцияларын үндүргөн. Ажыл соксадышкынынн шимчээшкени Минланын, Генуянын, Болоньяны болгаш өске-даа хоорайларынн улуг улуг будурулгелерин хаара туткан. (СЭТА).

Харысалгалыг редактор О. А. ТОЛГАР-ООЛ.

Тайбың керээ орнунга—Германия-биле дайын байдалдыг турарын соксадыр* дугайында хуурмак декларация

ВАШИНГТОН. (СЭТА). Конгресстин баштыкчыларына Трумэнниң чагаазын парламентага чарлап үндүргөн, ол чагаазына Трумэн Германия-биле дайын байдалдыг турарын соксадыр дугайын чарлаарын конгресстин кыйгырып турар. Трумэнниң чагаазы-биле кады сенаттың болгаш палаталар төлээлекчилеринин катышкан резолюция төлөвиленин конгресске кирген, Германия-биле дайын байдалдыг турарын «президенттин чарлаан хүнүндө» соксадыган деп санаарын ында көрүп турар.

Трумэнниң чагаазындан алдыга болза, бо шиптирени Англияны болгаш Францияны чазактары ону дөктээни Барыын Германияда күштүг болуп турар эжелел дүрүмү өскертпейн турар деп чүве Трумэнниң медеглелинде көстүп турар. Эжелел дүрүмү эзугаар алдыга, Германияны эзулуг ээлери үш күрүнелерин эжелел эрге-чагыргала-

ры болуп турар болгаш моон сонгаар-даа хуусаазы билдинмес үдө ол хевээр артып Германия-биле дайын байдалдыг турар чорукту соксадыр барыын талакы күрүнелериниң «Германияны эжелеп-чагырар чоруунга хол дегбейн турар», ынаачарга. Барыын Германия барыын талакы күрүнелерин аяа таварыштырган эжелел дүрүмүнүң кинчизинге хевээр артып калыр деп чүвени Трумэнниң чагаазында дөрт чугаалап турар. Барыын Германияда эрге-чагырганың бүрүн эргези мурнуку хевээр барыын талакы эжелел эрге-чагырга чөлдөрүнүн холунга артар.

Германия-биле дайын байдалдыг турарын хоругдала дугайында шиптир болза, үш күрүнелериниң хөй-инитиледин санал-оңалын мегелээр дээш кажар аргазы болуп турар деп чүве билдингир.

«Германия-биле дайын байдалдыг турар чорукту соксадыр дугайында» бүгү оралдажышкын болза, шындында ап көөрге тускай сорулганы салып турар: Германияны чарарын узадыр, Германия-биле тайбын керээзин чарарынын дарый белеткелдингир кирер дугайында Совет Эвилелиниң саналынага уду тайбын керээзин аргалык болза, узадыр сорулганы салып турар чаа чылдагаан болуп турары маргылдаа чок.

АКШ-тың казаанын бо саналдарын Англияны болгаш Францияны чазактары деткип турар чорук болза, кады бир күрүнелерин чангыс талагы медеглелин аргазы-биле Германия-биле дайын байдалдыг турары эзу барымдалаап соксадырын чүткө көрүп турар эвес, харын иштин герман күрүне-биле тайбын керээзин чарар дугайында Потсдам дугуржулгазын каржызы-биле үрээ чорук болуп турар. (СЭТА).

Грецияда күрүне албан-хаакчыттарның ажыл-соксадышкыны үргүлчүлөп турар

АФИНА. Эртеңи солуннарның медеглел турары болза, Грецияда АКШ-тың элчини Перифуа күрүне албан чөлдөрүнн профвильдеринин федерациязының күүсекчи комитетинин төлээлекчилери-биле бесдазынга ажыл соксадышкынынын доп-дораан соксадырын шынгы хевир-биле негээр. Бир эвес ажыл соксадышкынынын дугайын америк сенаторлар билчип каар болза, Грецияга америк дузаламчыга ол чорук

халдаар апар эвес деп кыжанып чугаалаан.

Хамааржы министрлеринн талазында чамдык чиновниктер (дүжүметтер) ажылга үнген турар дугайында дээди дүжүметтеринге негелде салганын база дыңнадып турар. Ындыг болза-даа дүжүметтер удуранып харылаан.

Күрүне албан-хаакчыттарының профвильдеринин федерациязының күүсекчи комитеди дыңнадып пар-

лап үндүргөн, ында чугаалап турары болза, күрүне албан-хаакчыттарынын чөптүг негелдерин хандырып бербес болза, ажыл соксадышкыны уламчылаар деп чугаалап турар.

Ажыл соксадып турар күрүне албан-хаакчыттарынын ажыл соксадышкыны Афин болгаш Пирей хоорай чачыргаларынын албан-хаакчыттары деткип, үш шактын ажыл соксадышкынын кылган. (СЭТА).